

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 7

V Celovcu, dne 14. februarja 1957

Cena 1.50 šilinga

Čakamo

Položaj na Južnem Tirolskem se zaostrojuje. Tudi Sveta stolica je v zadnjih dneh zavzela jasno stališče, da je treba manjšinam, kjerkoli se nahajajo, v resnici dati pravice, ki jim gredo po naravnih in zapisanih postavah.

Koroškim Slovincem in gradiščanskim Hrvatom priznava člen 7 državne pogodbe z dne 15. maja 1955 gotove jasno določene pravice. Mi smo k določbam državne pogodbe ponovno zavzeli svoje stališče, še več, stavili smo vladi in tudi pristojnim ministrstvom konkretne predloge za uresničitev manjšinskih določb.

V zvezi z vsemi temi predlogi in razgovori bemo le po posamezni neobvezna poročila v nemških listih obeh vladnih strank. Ugotoviti pa moramo, da sta obe vladni stranki za v državni pogodbi prevzete obveznosti enako odgovorni in enako dolžni, da jih izpolnita. Državna pogodba z dne 15. maja 1955 prvotno le avstrijsko državo in slovensko oziroma hrvatsko narodno manjšino. Pogodba ne pozna nobenega vmesnega člana, ki bi ga v zadnjem času nekateri hoteli vriniti. Z vsjo odločitvijo stojimo na stališču, da smo le Slovenci in Hrvati v državni pogodbi imenovani in nihče drugi.

Naša zvezna vlada je imela osemnajst mesecev časa, da uresniči določbe državne pogodbe. Vlada tega ni napravila. Bili smo prisiljeni poslužiti se pravice, ki nam jo daje člen 24 državne pogodbe, in opozoriti ostale podpisnice pogodbe na naš položaj. Zagrmelo je v nemškem tisku, češ da smo storili protidržavno dejanje, ko smo se poslužili v državni ustavi priznane pravice.

Znano nam je tudi, da so podpisniki državne pogodbe storili svoje korake pri naši zvezni vladi. Kljub vsemu pa danes, sredi februarja 1957, nimamo niti ene jasne odločitve zvezne vlade v zadevi člena 7 državne pogodbe. Odprto je še vedno vprašanje dvojezične gimnazije, odprto je vprašanje posebnega oddelka šolske nadzorne oblasti, odprto je vprašanje uradnega jezika pri upravnih uradih in na sodiščih, odprto je vprašanje dvojezičnih napisov.

Ni pa več odprto vprašanje gonje proti izvajanju člena sedem državne pogodbe. Na tem področju pa je vse na delu. Tu so na delu razne „delovne skupnosti“, ki združujejo iste ljudi pod raznimi imeni; vse to se dogaja, kot da ne bi bilo v državni pogodbi § 5 člena 7.

Presenečeni spremljamo pojave, da pod uradnim nadzorstvom državnih organov posamezne organizacije hujskajo proti izvajanju prevzetih dolžnosti, ki so točno zapisane v državni ustavi in državni pogodbi. Z nami vred pa spremlja tudi evropska javnost to čudno dogajanje.

Naša država je iz raznih vidikov v žarišču evropskih in svetovnih dogajanj. Jasno je, da vsa evropska in tudi svetovna javnost vidi pozitivne in tudi negativne strani političnega dogajanja pri nas doma. Eno izmed teh negativnih političnih dogajanj je brez vsakega dvoma neizpolnjevanje v državni pogodbi prevzetih dolžnosti do slovenske in hrvaške narodne manjšine. Odgovornost za iz tega dejstva izhajajoče posledice pa pade na tiste, ki so za izvajanje prevzetih obveznosti odgovorni, in ne na čakajoče manjšine.

Dobro se zavedamo tudi vseh velikih notranje-političnih težav, ki obremenjujejo celotno politično življenje. Nikakor pa ni moč pričakovati od nas, da bi se zaradi tega odpovedali svojim upravičenim zahtevam in da bi se odrekli v ustavi nam zajamčenim pravicam.

Pred letom dni smo imeli za slovensko oz. dvojezično gimnazijo 65 prijav za prva dva razreda, dekreta o tej gimnaziji pa še do danes ni. Ni še tudi državnega zakona, o katerem je govoril gospod prosvetni minister pred letom dni. Dne 17. oktobra 1956 smo sedeli pred ministrskim komitejem na Dunaju in slišali prav lepe besede gospoda zunanjega ministra kot predsednika komiteja za tolmačenje člena 7 državne pogodbe. Sedaj, po preteku novih štirih mesecev, pa smo ravno tam, kjer smo bili dne 17. oktobra 1956. Na posvetovanju dne 17. oktobra 1956 je gospod zunanji minister dr. Figl jasno napovedal, da bo prav v kratkem tudi podobno posvetovanje glede uradnega jezika pri upravnih oblasteh in na sodiščih ter glede dvojezičnih napisov. Iz raznih listov smo zvedeli, da namerava prosvetni minister odpraviti obvezni pouk

Nova „mirovna“ ofenziva Moskve

V Moskvi je zasedal Vrhovni sovjet, ki je sklepal o državnem proračunu. Ob ključku je zunanji minister Šepilov podal referat o zunanji politiki, v katerem je napovedal novo sovjetsko mirovno ofenzivo. Notranji pretresljaji sovjetskega satelitskega bloka so znatno oslabili prodorno moč komunizma, ki sedaj nujno potrebuje daljšo dobo, da si izleči rane, ki so mu jih zadali krvavi upor na Madžarskem, spremembe na Poljskem ter podtalno vretje v vseh vzhodnoevropskih državah.

Šepilov je očitno pozabil na nedavna pisma svojega šefa Bulganina, (ki je pred nekaj meseci Franciji in Angliji grozil z raketo vojno), ko je znova poudarjal potrebo mirne koeksistence.

Šel je ta celo tako daleč, da je priznal Franciji „upravičene interese“ v Alžiru ter dejal, da bo morala rešitev tega vprašanja te interese upoštevati. Tudi glede Bližnjega vzhoda je bil pripravljen na kompromis. Po tem ko je ameriški parlament odobril „Eisenhowerjevo doktrino“, ki izraža resno voljo Amerike, da prepreči vdor komunizma v ta del sveta in sama „izpolni“ praznoto, ki je tam nastala po uplavitvi francoskega in angleškega političnega vpliva, je sovjetski tisk zagnal krik, da je to nov „napad zapadnega imperializma“ na neodvisnost držav Bližnjega vzhoda. Sedaj pa

Šepilov predlaga, da se Sovjetska zveza in Združene države sporazumejo o politiki nevmesavanja v tem prostoru. Kot prvi korak bi pa morala Amerika opustiti svoja vojaška oporišča na Arabskem polotoku.

Predlagal je sestanek vrhovnih vladnih predstavnikov štirih velesil Amerike, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze, ki bi se naj pogovorili o ureditvi kolektivnega varnostnega sistema v Evropi in po možnosti tudi v drugih področjih. V živih barvah je zopet slikal nemško nevarnost, ki jo je treba vprav s tem varnostnim sistemom ukrotiti.

Obljube in grožnje Bonnu

Istočasno ko je Šepilov slikal nemško nevarnost Zapadu, pa so v Bonnu proučevali pismo, ki ga je Bulganin pisal Adenauerju, v katerem ponuja Zapadni Nemčiji sodelovanje na političnem in gospodarskem področju, ako se ta ne priključi nobenemu vojaškemu bloku in opusti svoje oborožitvene načrte. Obenem pa grozi, da „atomske bombniki dosežejo sleherni kotiček sveta“, ako bi se Nemčija le oborožila.

V noti sovjetska vlada tudi pravi, da je „za združitev treba najprej priznati obstoj dveh Nemčij“, zato izgleda, da so neposredni razgovori med obema vladama zopet padli v vodo.

Nenni – italijanska neznanka

Minuli teden je kongres italijanske socialistične stranke, ki je pod vodstvom Pietra Nennija bila doslej tesno povezana v bojnem paktu s komunistično stranko, sklenil združitev s social-demokratsko stranko, ki ji stoji na čelu Giuseppe Saragat. Slednja sodeluje v vladi in njeni poslanci dajejo glavni vladni stranki, krščanski demokraciji, večino v parlamentu.

Združitev socialistov so že dalj časa pripravljali in so se zanjo posebno nemali francoski in angleški socialisti.

Toda ko so po sprejetju resolucije o združitvi v Benetkah volili glavni odbor stranke, je bilo izvoljenih le 27 pristašev združitve, ki podpirajo Nennija, dočim je ostalih 54 članov ali proti združitvi sploh ali pa ima proti njej močne pomisleke in se ne morejo popolnoma odtrgati od svojih nekdanjih zaveznikov.

Tudi v demokratičnih krogih so si združitev socialistov in njih popolno vključitev v demokratične sile zelo želeli in so mnogi upali, da bi šele sodelovanje med notnimi socialisti in krščansko demokracijo moglo v Italiji prinesiti tiste neobhodno potrebne gospodarske in socialne reforme, na katere že

ljudstvo predolgo čaka. Toda združitev v sedanji obliki odpira mnoga vprašanja. Največja uganka je Nenni sam, ki je eden izmed imejteljev „Stalinove nagrade“ (denar je dal za dobrodelne namene šele po krvavih dogodkih na Madžarskem), pa tudi aparat njegove stranke, ki je, kot so vprav volitve v Benetkah pokazale, močno prepreden s komunistom prijaznimi ljudmi.

Po združitvi bo Saragat izstopil iz vlade in ji s tem odvzel večino v parlamentu. Nove volitve so potem neizogibne.

Angleško orožje za Egipt

Po podatkih trgovinskega priročnika Združenih narodov za l. 1956 je v prvi polovici minulega leta britanska vlada, kljub sporom med obema državama, prodala Egiptu raznovrstno orožje v skupni vrednosti 2,5 milijonov dolarjev. Med dobavami so bili tanki, strelno orožje, strelivo in celo raketna orožja. Denar ne smrdi...

S čolnom preko Atlantika

V čolnu je preplul Atlantski ocean v 72 dneh hamburški zdravnik dr. Hannes Lindemann. Preplul je okrog 4500 kilometrov po morju v lahkem čolnu z lesenim ogrodjem, na katerega so bile napete platnene stene. Eno samo jadro mu je služilo za lovljenje vetra, ki ga je poganjal naprej. Trikrat se mu je čoln prevrgel v viharju. Takrat je moral dr. Lindemann čakati v vodi, da se je vihar polegel. Pri tem pa je izgubil skoraj vse zaloge hrane. Povečini se je nato hranil kar s surovimi ribami. Kljub temu, da je 50 dni njegovega potovanja deževalo in je lovil deževnico v vdolbino iz plastične tkanine, je tudi ta voda že bila slana, kajti morska gladina izpuhteva drobna solna zrnca. Zato ga je na poti najhuje mučila žeja. Hamburški zdravnik je odšel na to potovanje, da ugotovi zmogljivost človeškega telesa. Obenem pa je s tem potrdil stare pravljice Vikingov, ki so pred tisoč leti, davno pred Kristofom Kolumbom z lahkimi čolni prekoračili ocean in so njih sledove našli v izkopaninah na ameriškem kontinentu.

Die Sprachenfrage in Kärnten

Je naslov zanimive dokumentarne knjige, ki je v založbi Narodnega sveta izšla pred kratkim v Celovcu. Izzvala je živahne odmeve v vseh taborih. Brez tega dela ne more biti nihče, ki se bavi z jezikovno in narodnostno problematiko na Koroškem. Spisana je v nemščini in vsebuje dokumente iz nemških virov s potrebnimi spremnimi pripombami.

JE SEDAJ TUDI V PRODAJI IN STANE LE 10 ŠILINGOV.

Ker pa je na razpolago le omejena naklada, si jo oskrbite čimprej. Je tudi zelo primerno darilo za vaše prijatelje in znance, ki ne razumejo slovenščine in se bodo tako mogli samo poučiti o mnogih vprašanjih, ki jih je doslej prenapeta propaganda enostransko prikazovala.

Naročila sprejema pisarna Mohorjeve družbe v Celovcu, in uprava našega lista.

KRATKE VESTI

„JUGOELEKSPORT“ študijsko društvo za proučevanje možnosti izgradnje velikih električnih central v Jugoslaviji, ki bi s svojim tokom zalagale potrebe zapadne Evrope, je bilo minuli ponedeljek ustanovljeno v Ljubljani. Sestavljajo ga predstavniki zainteresiranih gospodarskih organizacij Zapadne Nemčije, Avstrije, Italije in Jugoslavije.

27 MILIJONOV MARK BO PLAČALA I. G. Farben nekdanjim židovskim zapornikom koncentracijskega taborišča v Auschwitzu, ki so bili prisilno poslani na delo v bližnje tovarne tega takrat največjega nemškega kemičnega koncerna. Tozadevni sporazum je bil podpisan med zastopniki družbe in predstavniki židovskih organizacij. Doslej je okrog 5000 židov že prijavilo svoje zahtevke, a pričakujejo še nadaljnjih prijav, kajti po računih predstavnikov I. G. Farben je v njenih tovarnah med vojno delalo približno 43.000 prisilnih delavcev. Po sedanjem sporazumu bodo pa upravitelci, ki so delali nad 6 mesecev, dobili kvečjemu 5000 D-mark. Kdor je delal manj časa, bo dobil manjšo odškodnino. Zapadnonemška vlada je postavila gotov rok za prijavo zahtevkov.

GENERAL MARKOS, poveljnik grških komunističnih partizanov po koncu vojne, se je nenadoma pojavil na Poljskem. Po letu 1945 je z jugoslovansko in sovjetsko podporo delal sive lase angleškim zasedbenim četam in pozneje grškim vladam, dokler ni leta 1948 padel v nemilost v Moskvi zaradi pro-titoističnih simpatij. Po prelomu med Beogradom in Moskvo je nenadoma brez sledu izginil. Kmalu nato so grške redne čete skoraj popolnoma iztrebile partizane in vpostavile javni red in mir. Sedaj pa poročajo iz Varšave, da je Markos za Božič obiskal skupine Grkov, ki kot begunci žive na Poljskem. Domovino so po večini zapustili po zlomu komunističnega upora. Sedaj se pa polagoma vračajo, ker je grška vlada izdala obsežno amnestijo.

MRTVECA NAMESTO ČRVA sta našla dva švicarska ribiča, ki sta grebla po zemlji v bližini nekega potoka, da si nabereta črvo za ribarjenje. Policija je ugotovila, da je to truplo nekega 15-letnega dekleta, ki je pred petimi meseci v skrivnostnih okoliščinah izginilo v Ženevi.

Pustna prireditev

Igra, petje srečolov in

PLES

bo dne 17. februarja 1957 ob 19. uri (ob sedmih zvečer) v Kolpingovi dvorani v CELOVCU.

Politični teden

Po svetu . . .

Zdraba v Združenih narodih

Minuli teden je zasedanje glavne skupščine Združenih narodov nudilo žalostno sliko razrvanosti današnjega sveta, v katerem vlada zgolj pravica močnejšega. Na sporedu je bila debata o Alžiru, nemirni francoski koloniji v Severni Afriki, kjer že leta teče kri Evropejcev in Arabcev. Francija sedi na zatožni klopi, tožitelj je pa afriško-azijski blok, v katerem igra Indija glavno vlogo. Amerika in Velika Britanija ter večina evropskih držav pa se previdno držijo po strani, dočim Sovjetska zveza izkorišča to debato za svojo propagando proti „kolonialnemu imperializmu“, med tem se pa na Madžarskem polnijo ječe s tistimi, ki so se uprli proti sovjetskemu imperializmu. Zahteva po svobodi za Alžir pa verjetno ne bo prodrla, kajti večina evropskih držav, Amerika in Anglija, se tako rezervirano držijo, tako da afriško-azijski blok pri glasovanju ne bo dobil potrebne dvotretjinske večine.

V istem tednu je bila izglasovana resolucija, ki obsoja Indijo zaradi samovoljne priključitve Kašmirja k Indiji. Tudi pred to, resolucijo je bilo mnogo govora o nedopustnosti nasilja pri reševanju spornih mednarodnih vprašanj, vendar se Indija za sklepe Združenih narodov ne briga in smatra priključitev za definitivno. V tej debati se pa je afriško-azijski blok držal ob strani. Tretja resolucija, ki je bila izglasovana v prazno, je poziv Izraelu, da izprazni pas pri Gazi ter otoke v Akabskem zalivu. Ker Združeni narodi tudi pri tej kot tudi pri vseh drugih resolucijah niso sklenili nobene kazni za neizvršitev poziva, tudi Izrael vztraja na osvojenih postojankah. Le pritisk kakega „velikega“, ki razpolaga bodisi z dolarji ali rublji, bodisi z atomskimi bombami ali raketami, bi utegnil biti učinkovit.

Anglija in gospodarska združitev Evrope

Britanska vlada je v zvezi s pogajanjem za skupno evropsko tržišče, ki se bodo nadaljevala še ta mesec v Rimu, izdala „belo knjigo“, v kateri izjavlja svojo pripravljenost, da sodeluje pri tem poskusu gospodarske združitve Evrope, ki bi se pozneje naj zaključil z ustanovitvijo Evropskih združenih držav, ki bi šteje 250.000 milijonov ljudi, med njimi najbolj visoko razvite evropske narode, iz katerih je izšlo to, kar danes imenujemo zapadna civilizacija. Francozi, Nemci, Italijani, Belgijci, Nizozemci in Luksenburžani bi združili svoje gospodarske sile, odpravili carinske pregrade ter ustvarili enoten gospodarski prostor ali skupno tržišče. Velika Britanija zaradi svojih vezi z državami britanske skupnosti (Commonwealtha) sicer še noče pristopiti k tej združenju Evrope kot popolna članica, ampak se ji zgolj pridruži v posebni obliki, ki jo označujejo kot carinsko unijo. Tako sodelovanje bi ji omogočalo ohranitev vezi z njenimi nekdanjimi kolonijami, ki so politično že osamosvojile, ampak so gospodarsko še zelo navezane na matično državo.

Tudi avstrijska vlada je izjavila načelno pripravljenost za pristop k skupnemu evropskemu tržišču. Stvar ima z gospodarskega vidika nesporne prednosti, vendar se po-

javljajo v Avstriji tehtni politični pomisleki, češ da bi to bil v resnici prikrit „Anschluss“, kajti v tej skupnosti bi prevladovala Nemčija. Toda iste skrbi mučijo tudi Francoze, Belgijce in Nizozemce, zato pač pogajanja tako počasi tečejo in bo priprava na prehod v skupno tržišče trajala še nekaj let. Toda v bistvu je to le ugoden razvoj, ki bo pripomogel Evropi, da se gospodarsko in politično zopet postavi na lastne noge ter zavzame v svetovni politiki mesto kot enakovreden partner med Sovjetsko zvezo in Ameriko. Pričakovati je tudi, da bi gospodarsko sodelovanje, ki bi šlo v prid vseh članic, ublažilo narodnostne spore in napetosti, kar bi bilo res samo za pozdraviti. Razprtije v združenih narodih, posebno pa sueška kriza je pokazala popolno nemoč in odvisnost vsakega izmed posameznih evropskih narodov, so dali naporom za strnitev evropskih narodov novega poleta, kot piše „New York Times.“

. . . in pri nas v Avstriji

Dr. Schärff — kandidat socialistov za državnega predsednika

Skupnega, medstrankarskega kandidata za državnega predsednika ne bo. To je bila glavna odločitev minulega tedna. Predsedstvo socialistične stranke je na svojem posvetovanju sredi minulega tedna na Dunaju na predlog poslanca dr. Pittermanna sklenilo, da postavi kot svojega kandidata za državnega predsednika sedanjega predsednika socialistične stranke in vladnega podkanclerja dr. Schärffa. Vse kaže, da je bila Ljudska stranka (OeVP) nekoliko presenečena, kajti v izjavi, ki jo je izdala po odločitvi socialistov, izrecno obžaluje, da ni prišlo do skupnega kandidata, češ da bi v tem primeru bila volilna kampanja mnogo mirnejša in stvarnejša. Socialisti so pa odgovorili, da bi postavitve skupnega kandidata ne vplivala ugodno na volilce, ker bi se smatrali opeharjene za svojo pravico izbire. Povrh tega bi pa tak skupen nastop bil v resnici kravja kupčija med strankami, česar pa ljudstvo ne bi odobraval.

V časopisju, ki ni pod kontrolo vladnih strank, je bilo brati različna ugibanja v zvezi s sklepom socialistične stranke. V zadnjih tednih je namreč izgledalo, da ima sedanji notranji minister Helmer več izgledov za kandidaturu kot dr. Schärff. Tako so menili nekateri, da Helmerja niso kandidirali zaradi ozira do komunistov. Spričo njegovega odločnega stališča do komunistov ga ti ne bi hoteli voliti, dočim utegnejo njihovi glasovi pri ponovitvi volitev (ako prve volitve ne bi prinesle zadostne večine) zelo važni, kot so pokazale prejšnje predsedniške volitve.

Kandidatura dr. Schärffa pa ima tudi svoje šibke točke. Po veroizpovedi je on namreč starokatolik in zato za veliko večino rimskih katoličanov ne bo sprejemljiv.

Takoj po objavi socialističnega kandidata pa sta stopili v stik vodstvi Ljudske stranke (OeVP) in „neodvisnežev“ (FPOe) za postavitev skupnega kandidata. Minuli torek je bil dosežen načelen sporazum, ni pa še bilo objavljeno ime skupnega kandidata.

osebni in družinski. Umril mu je otrok, z ženo, bivšo nuno, se nista razumela, zato je pobegnil po svetu z neko žensko. Razočaran se je vrnil in se počasi zblizal z ženo in sovaščani. — Roman je sestavljen iz dolgih Koudilovih razmišljanj o vseh mogočih vprašanjih, zato v njem ni prave epike. Glavni junak ni resničen in polnokrven značaj, ampak, kakor pravi kritik Bojan Štih, „bleda slika neke usode in s tem tudi življenjske in družbene problematike.“ Kranjec še vedno ni dosegel predvojne višine.

Marijan Marolt: Zōri, noč vesela. Umetnostni zgodovinar Marolt iz Argentine se je v tem delu prvič oglašil kot pripovednik. V romanu sta glavni osebi slikar Janez Wolf in učitelj, organist in skladatelj Leopold Cvek. Dejanje se godi med leti 1860–70 na Vrhniki in v okolici in lepo prikazuje takratno kulturo, gospodarsko in politično življenje. Najzvirnejši je popis Wolfovega slikanja vrhniške župne cerkve. Odlika knjige je tudi zdrav humor, šibkost pa gostobesednost, starinskost in pomanjkanje lastnega sloga.

Ilka Vaštetova: Gričarj. Roman je zgodovinski in se godi v Novem mestu na Dolenjskem v času reformacije in protireformacije. Pisateljico so zanimali njeni rodbinski predniki, poleg njih pa je vpletla še številne zgodovinske osebe. Ker se je temeljito poglobila v zgodovino, je dobro podala podobo starega dolenskega mestca, manj pa

Italijanski odgovor Dunaju o Južni Tirolski

Razburjenje zaradi Južne Tirolske se še ni poglelo. V Italiji je posebno govor državnega tajnika dr. Gschnitzerja zbudil hudo kri, tako da je rimska vlada odložila izročitev odgovora na avstrijsko noto o Južni Tirolski. Največ nevolje je zbudil tisti del Gschnitzerjevega govora, kjer je postavil Posarje za zgled ureditve južnotirolskega vprašanja. Rimska vlada je s tem smatrala, da Dunaj skozi usta svojega državnega tajnika osporava celo veljavnost avstrijsko-italijanske pogodbe 1946 (Sporazum De Gasperi-Gruber) o Južni Tirolski. Ko je avstrijski poslanik v Rimu pojasnil, da dunajska vlada slejkoprej priznava veljavnost te pogodbe in s tem seveda tudi meje na Brennerju, je šele italijanska vlada izročila svoj odgovor, ki ga sedaj študirajo.

Spor med zobozdravniki in bolniškimi blagajni še traja

Stavka zobozdravnikov in dentistov še traja. V Celovcu so predstavniki bolniških blagajn, v katerih si po poropcu delita vpliv obe koalicijski stranki, priredili posebno časnikarsko konferenco ter pojasnjevali nastali položaj. Dejali so, da ni denarja za ugoditev zahtev stavkajočih zobozdravnikov, ker so bolniške blagajne že itak pasivne in v državnem proračunu tudi ni sredstev za pokritje kakega še povečanega primanjkljaja bolniških blagajn. Da potolažijo nevoljne zavarovance, ki si morajo sedaj lastne stroške zdraviti zobovje, so pa svetovali, da pač naj kolikor mogoče odložijo zdravljenje, dokler se vsa zadeva ne uredi. Za najnujnejše primere pa se naj zatekajo v ambulante bolniških blagajn.

P. Gracijan Heric umrl

V glavnem samostanu slovenskih frančiškanov v Ameriki, v Lemontu, je konec januarja umrl p. Gracijan Heric, markantna figura v slovenskem redovništvu. Rodil se je pokojnik leta 1885 v Sv. Križu pri Ljutomeru, v središču sončne Prlekije. Stopil je v frančiškanski red in bil posvečen v duhovnika leta 1908. Za svoj poklic se je pripravil s temeljitim študijem, imel je kar tri doktorate in sicer prirodoslovja, modroslovja in bogoslovja. Poučeval je nekaj časa pred prvo svetovno vojno na frančiškanski gimnaziji v Kostanjevici pri Gorici. Po prvi svetovni vojni, ko so se slovenski frančiškani morali umakniti iz po Italijanih zasedne Primorske, je odšel nazaj v Maribor, kjer je bil dolga leta predstojnik mariborskega frančiškanskega samostana. Zaradi svojih izrednih sposobnosti je bil izvoljen za provinciala, to je za deželnega predstojnika frančiškanov v Sloveniji. Leta 1945 se je umaknil v Italijo, kjer je naprej poskrbel za svoje redovne sobrate, obenem pa je pomagal tudi številnim begunskim družinam z nasveti in s paketi iz Amerike. Nato je odšel v Ameriko, kjer je zelo marljivo deloval, dokler se ga ni pred dvema letoma lotila zavrtna bolezen rak. Zaradi boleznih po cele dneve ni mogel zavžiti nobene hrane, trpel je hude bolečine, ki pa jih je prenašal s pravo frančiškansko potrpežljivostjo.

P. Gracijan je bil tudi zelo prijeten in šegav človek, saj ni bil zastoj doma iz vedre Prlekije. Zato je sporočilo o njegovi prerani smrti globoko užalostilo vse, ki so ga poznali in spoštovali.

zadovoljujejo osebe, kar je vidno tudi v njenih drugih zgodovinskih romanih.

Največ povesti je izšlo v knjižnih zbirkah, a vse so povprečne in imajo večji poudarek na snovni zanimivosti kot na umetniški dovršenosti.

France Bevk: Iskra pod pepelom. Povest je zgodovinska in pripoveduje o uporniškem gibanju tolminskih kmetov leta 1700. Vodil jih je znani šimen Golja s Kneže v Baški grapi, pomagali pa so mu vidnejši možje s Tolminskega, ki jih srečamo v drugem tolminskem uporu. Povest je snovno zanimiva, manj pa psihološko poglobljena.

Beno Zupančič: Mrtvo morje. Povest se godi na jugoslovanski ladji med Ciprom in Avstralijo leta 1946 in jo pripoveduje kapitan v prvi osebi. Glavni osebi sta: lepa Avstralka Jane in „slepi potnik“ Hans, bivši nemški padalec s Krete, ki ga pelje dekle s seboj. Snov je zanimiva, ker prinaša nekaj novega v slovensko motiviko.

Zdravko Novak: Pota božja. Povest govori o lepi organistki Cilki in lahkomišelnemu opernem pevcu Janku. Dekle odide v samostan in nato za bolniško strežnico v sanatorij za jetične na Golnik, kjer s svojo smrtjo spravi Janka na pravo pot. Delo je dobra ljudska povest, napisana v modernem slogu.

(Dalje prihodnjič)

SLOVENC

doma in po svetu

10-letnica Pomorske šole v Piranu

Po koncu vojne je Slovenija zopet prišla do dela svoje pomorske obale, ko je začasna demarkacijska linija prisodila Jugoslaviji vojaško upravo enega dela Slovenskega Primorja v Istri. Ne da bi čakali na odločitev mirovne pogodbe, ki je potem večji del Istre prisodila Sloveniji v okviru federativne Jugoslavije, so slovenski pomorci, ki so doslej pluli pod tujimi zastavami, ustanovili v Piranu pomorsko šolo, ki bi naj vzgajala strokovne kadre za nastajajočo slovensko trgovinsko mornarico. Ta je potem dobila lastno podjetje v Splošni plovi s sedežem v Kopru, ki je kmalu postala drugo največje pomorsko podjetje v Jugoslaviji. Leta 1946 so začeli s poukom in pred nekaj tedni so praznovali desetletnico šole. V zvezi s tem jubilejem prinaša nek tržaški slovenski list naslednje misli: „Jubilej, ki je za mlado slovensko trgovinsko mornarico nekaj več kakor samo spomin na prehojeno pot... teh deset let ob morju je pomembnih za našo narodno fiziognomijo, to je delo, ki ga ne smemo vrednotiti le krajevno, saj bo o njem morala spregovoriti vsa slovenska bodočnost. Zaman, ne bi znal ustreči, kdo je vrh jumbo-rov zaželel s slovensko zastavo, vem, da sem hotel to tudi jaz, še prej pa zagotovo moj ded“. Mladi absolventi, ki že plovejo po „morja širokih cestah“, so pa pisali svojemu ravnatelju k prazniku: „Srečni smo, da si slovensko pomorstvo tako hitro utira pot navzgor.“

Dr. Rajko Ložar - ravnatelj muzeja v Ameriki

Dr. Rajko Ložar je bil eden izmed vodilnih slovenskih umetnostnih zgodovinarjev in muzejskih strokovnjakov v Sloveniji med obema vojnama. Bil je med drugim kustos ljubljanskega muzeja. Po koncu druge svetovne vojne je več let preživel kot begunec na Koroškem. Marljivo je raziskoval koroške slovenske starožitnosti ter narodno kulturne posebnosti. Spisal je veliko število člankov za koroške slovenske liste, posebno za „Koroško kroniko“. Ob enem pa je bil izkušen mentor našim sodobnim kulturnim delavcem. Med drugim je opogumil skladatelja J. Nageleta, da je nadaljeval začeto delo na operi „Miklova Zala“. Lani so pevci iz okolice Baškega jezera z velikim uspehom uprizorili eno sliko iz tega koroškega dela. Tudi na celovškem radiu je dr. Ložar imel številna predavanja.

Toda dr. Ložar je moral s trebuhom za kruhom v Ameriko, kjer je dalj časa delal kot tovarniški delavec. Medtem pa se je učil angleščine, da novemu svetu v tem jeziku predstavi svoje obširno znanje.

Z novim letom je nastopil službo kuratorja muzeja v mestu Manitowoc. Tako se je ta odlični strokovnjak zopet vrnil k delu v svoji stroki, da mu bo odslej dajala tudi kruh in zagotovila mirno bodočnost, česar ni mogel doseči na slovenskih tleh.

70-letnica prof. Lavrina

V angleškem mestu Nottingham je praznoval te dni 70-letnico rojstva profesor odnotne univerze, naš rojak Janko Lavrin. Rodil se je slavljencev v beli Krajini, na Krupi blizu Hrvaške meje. Gimnazijo je dovršil na hrvaškem Sušaku, potem pa je odšel v daljno Rusijo, kjer je študiral slavistiko. Svoje znanje je izpolnjeval še na pariški univerzi. Ubral je pot za nekaterimi znanimi „slavjanofili“ tedanje ga časa“ in se povrnil v Rusijo, kjer je stopil v ruski kulturni krog. Začel je izdajati mesečnik „Slavjanski mir“ ter je prevedel leta 1910 Cankarjevo „Hišo Marije Pomočnice“ v ruščino. Med prvo svetovno vojno je bil frontni dopisnik nekega velikega ruskega lista. Bil je dodeljen umikajoči se srbski armadi in je njeno trpljenje na umiku pretresljivo opisal v knjigi vojnih spominov na Albanijo.

Postavil se je proti boljševikom, ki so leta 1917 zrušili carski režim in uvedli komunistično diktaturo. Odšel je v Anglijo, kjer je postal docent za slavistične vede na univerzi v Nottinghamu. Čeprav je bilo spočetka njegovo delovanje osredotočeno na ruski jezik, je imelo splošen ugoden vpliv na razvoj slavističnih ved v Veliki Britaniji. Bil je tudi med ustanovitelji sedaj zelo ugledne strokovne revije „The Slavonic and East European Review“.

Prof. Lavrin je tudi veliko storil za razširjenje znanja o slovenski kulturi na Angleškem. On je vodilno sodeloval pri pripravi angleške izdaje Prešernovih pesmi, pri kateri je sodelovalo več priznanih angleških pesnikov. Sedaj živi v pokoju in pripravlja izbor slovenskega pripovedništva za angleško občinstvo. Večim prevodom slovenskih del v angleščino je on ugledil pot in jim tudi napisal uvod, kajti njegovo ime pri Angležih nekaj pomeni. Mnogo je tudi pisal v angleških revijah o slovenski književnosti in so „njegovih prispevkov na tem področju neprecenljivi“, kot piše ljubljanski „Slov. poročevalec“. Prof. Lavrin je vedno rad zahajal v domače kraje, da se „nadiha ozračja rodne zemlje“, nato pa se je vračal nazaj v Anglijo, da nadaljuje svoje življenjsko delo, ki je predvsem utiranje poti slovenski književnosti v svet.

KULTURNI OBZORNIK

MARTIN JEVIKAR:

Slovenska knjiga doma in po svetu

(Nadaljevanje)

Dušan Mevlja: Pravljica o Zlatorogu. Avtor jo je napisal v verzih po narodni pravljivi za tovarno mila Zlatorog.

V ponatisu so izšle naslednje pesniške zbirke: France Balantič: Pe smi, Danilo Gorinšek: Veseli raj. Izbrane otroške pesmice. Oton Župančič: Pesmice ter Cicibanove pesmi in končno Belokranjske pesmice. Zbral Božo Račič, priredil Janko Moder.

PRIPovedništvo

Pripovedništvo je bilo lani razmeroma skromno zastopano. Največ je izšlo mladinskih in otroških del ter ponatisov starejših avtorjev.

Miško Kranjec: Zemlja se z nami premika. To je najdaljši lanski roman. Godi se v Prekmurju in pripoveduje o razočaranem političnem aktivistu Naciju Koudili. Ta je po vojni v Ravnem organiziral novo oblast in silil ljudi v socializem, nato so ga povišali v vrste okrožnih aktivstov, po letu 1948 pa zaradi štednje odpustili. Izguba službe in pridobitev bogatega ženinega posestva sta v njem porušila vero v socializem. Političnemu in moralnemu zlomu sta se pridružila še

Katoliška prosveta na vasi

Predavatelji Katoliške prosvete so pripravili za prihodnje mesece precej obširen program, iz katerega razvidimo, da hočejo seznaniti naše ljudstvo z res sodobnimi problemi. Načrt obsega:

A. Predavanja o vzgojnih in načelnih vprašanjih

1. Moj otrok v predšolski dobi (problemi vzgoje).
2. Moj otrok v šoloobvezni dobi (sodelovanje doma, Cerkve in šole, buditev zanimanja pri starših za cerkveno mladinsko delo).
3. Šoli odrasla mladina (leta pubertete, notranje težave v duši mladostnika, prava izbira poklica in priprava nanj, priprava na zakon).
4. Dekliški problemi (samovzgoja, molitveno življenje, veselje do dela).
5. Važno vzgojno vprašanje: Kako zaposlim otroka?
6. Predpost, post, praznovanje velike noči nekdanj in sedaj.
7. Bolnik v hiši.
8. Krščanska žena v modernem svetu.
9. Materialistično mišljenje razkrajja naše krščansko in družinsko življenje.

B. Filmska predavanja

1. Obisk svetih krajev;
2. Jezusovo življenje v Sveti deželi in med Izraelci;
3. Potovanje iz Pariza v Lisieux in Ženevo;
4. Katoliška Cerkev v prvem tisočletju.
5. Versko življenje v Ameriki (težave, šole, društva, posebnosti, življenje in požrtvovalnost katoličanov v diaspori);
6. Lurd in Fatima;
7. Naše fare v sliki in besedi.

Škofije

Preč. g. župnik Nadrag je povabil svoje farane v nedeljo, dne 20. januarja t. l., v Bürgerjevo dvorano. Gospod prof. dr. Pavle Zablatnik nam je pripovedoval o narodnih običajih v luči vere. Preč. g. Janko Polanc pa nas je povedel v svojem filmskem predavanju v kraje Marijinega prikazovanja: Lurd in Fatima.

Predavanji sta bili zelo dobro obiskani.

Kotmarca oes

Poročali smo že, da so dobili Kotmirčani čedno farno dvorano. V nedeljo, dne 27. januarja, je bilo tam predavanje „Materialistično mišljenje razkrajja naše krščansko in družinsko življenje“, ki ga je imel g. prof. Valentin Inzko.

Preč. g. Vinko Zaletel pa je navzoče seznanil v zelo zanimivem predavanju s Sveto deželo. Barvaste skioptične slike so zbudile med Kotmirčani veliko navdušenja. Z veseljem so vzeli na znanje zagotovilo, da jih bo preč. g. provizor spet kmalu obiskal.

Kazaze

V nedeljo, dne 3. februarja, smo imeli tudi pri nas prireditev. Preč. g. župnik Poš nam je kazal zanimive slike o Lurdu in Fatimi, ki jih je spremljal s poučno razlago.

Na povabilo preč. g. župnika Učakarja se je zbralo k predavanju gotovo kakih 100 ljudi. Zavedamo se, da bomo kos nalogam življenja le, če bomo dobro poučeni o verskih resnicah ter se po njih tudi ravnali.

Žoabek

Ze drugič so nas tekom zadnjih mesecev obiskali referenti Katoliške prosvete.

V nedeljo, dne 3. februarja t. l., smo se zbrali v farni dvorani. Oba govornika sta nam že znana. Preč. gospod Janko Polanc je v naši fari imel novo mašo, zato smo bili njegovega obiska še prav posebno veseli. V svojem filmskem predavanju nam je prikazal rast katoliške Cerkve v prvem tisočletju. Prvi kristjani so z velikim samozatajevanjem prenašali vse trpljenje in žrtve, a moč za to jim je dajala živa vera.

V drugem delu popoldanske prireditve pa je spregovoril staršem in odrasli mladini g. prof. dr. Valentin Inzko. Njegovemu predavanju „Otrok v predšolski dobi“ smo napeto prisluhnili, kajti vzgojne misli so bile temeljito podprte z zgledi.

Ob koncu je preč. g. župnik Zupan izrazil željo, da bi nas predavatelji Katoliške prosvete kaj kmalu zopet obiskali.

Bistrica na Zilji

Pri prvem obisku preč. g. Vinka Zaletela smo se ob skioptičnem predavanju tako navdušili, da smo tokrat do zadnjega kotička napolnili dvorano. Gotovo se je zbralo k predavanju „Jezusovo življenje v Sv. deželi in med Izraelci“ kakih tri sto ljudi.

Posebno razveseljiv je obisk mladine, kajti nad sto mladih, ukaželjnih obrazov je

bilo v dvorani. Kazalo bi, da bi zanje kdaj pripravili kako posebno predavanje.

Gospod predavatelj je bil mladine seveda zelo vesel in je v svojem gorečem predavanju znal nuditi vsakemu svoje.

Škocjan

„Naše fare v sliki in besedi“ je bila snov, o kateri je predaval preč. gospod Vinko Zaletel v nedeljo 10. februarja. Predavanje so popestrile številne barvaste skioptične slike.

Šmarkež

Naša vas spada sicer pod faro Škocjan. Vendar nas zelo veseli, da je preč. g. župnik Koglek uredil tako, da je predavatelj č. g. Vinko Zaletel prišel v naš kraj. V okviru filmske predstave nam je govoril o verskem gibanju v naših farah.

Sele

Minulo nedeljo nas je obiskal č. g. Vinko Zaletel, provizor v Šmiklavžu na Dravi. Kljub ledu se gospod ni zbal gorske poti ter se je pripeljal k nam, da prikaže Selanom koroške fare v sliki. Obenem nam je tako prisrčno govoril, da nam je vžgal novo ljubezen do naše domovine. Ko smo se vračali po predavanju v naše sicer raztresene, a vendar ljubljene domove, smo si vsi želeli še več takih prireditev.

Št. Janž v Rožu

V nedeljo, dne 10. februarja, so se zbrale po farni službi božji v lepem številu v župnišču žene in matere, da se pogledajo v resne vzgojne probleme. Moderni čas zahteva od žene več čuječnosti in mnogo prizadevnosti kot nekdanj. Za dosego svojega višjega cilja: osrečevati družino, vzgajati otroke v koristne člane človeške družbe in krepostne kristjane, bo mati vse žrtvovala.

Predavanje je imela ga. Marija Inzko.

Skrivnost letječih krožnikov

V zadnjih letih so se na različnih krajih zemeljske oble pojavili v zraku čudni predmeti, ki so se v velikih višinah gibali z neznanjo naglico, večkrat so se ustavili, ter mirno obviseli v zraku, kot da niso podložni fizičnim zakonom, ali pa poljubno menjavali brzino. Zaradi njihove svojevrstne oblike so dobili ime „leteči krožniki“. Svetovno časopisje se je obširno bavilo s temi čudnimi nebeskimi pojavi, ki jih nihče ni znal pojasniti. Nazadnje je prevladalo prepričanje, da to niso nikakršna telesa iz snovi, temveč zgolj varljivi optični pojavi, kajti narava se večkrat poigra s človeškimi čuti in jim postavi pred oči varljive slike. Posebno uradna znanost je trdno vztrajala na tem stališču, kajti tudi najmodernejši aparati, kot radar, ki zaznavajo telesa na veliko daljavo celo ponoči in v najgostejši megli, so bili za te nebesne pojave neobčutljivi. Toda pred tedni je ameriški admiral Delmer S. Fahrley, predsednik ustanove za raziskovanje zračnih pojavov, podal senzacionalne izjave, ki v novi

luči osvetljujejo pojav „letečih krožnikov“. Admiral Fahrley je izjavil, da je na temelju neovrgljivih dejstev bila ugotovljena pristnost novih letječih aparatov, ki se gibljejo v velikih višinah zemeljskega ozračja. Ti letiči aparati so že pred časom vdrtli v zemeljsko atmosfero, po vsej verjetnosti z namenom, da opazujejo kaj se na našem planetu dogaja. Izključil je, da bi opažena telesa v zraku bila meteoriti, to je drobci kakih drugih planetov na nebu, ki so zašli v zemeljsko atmosfero. Prav tako tudi nimajo nobene podobnosti z letali ali drugimi znanimi zračnimi plovnicami objekti.

Po vseh dosedanjih opazovanjih je jasno, da jih vodi nek visoko razviti razum, bodisi da so v njih živa bitja, ki jih pilotirajo, bodisi da vodijo na daleč, podobno kot pri nas na zemlji letala in rakete s pomočjo radia. Konstrukterji letječih krožnikov morajo biti visoko razvita bitja, ki razpolagajo s tehničnimi sredstvi, ki so daleč pred najbolj razvitimi deželami na naši Zemlji. Admiral sicer ne izključuje možnosti, da bi

tudi znanstveniki naše Zemlje mogli doseči tako popolnost, toda zaenkrat je ne posedujejo nikjer, ne v Ameriki, ne v Sovjetski zvezi, še manj pa kje drugje. Tudi ako bi kaka država v resnici dosegla tak napredek in ga hotela prikriti drugim, to ne bi bilo mogoče. Dandanes velesile ostro opazujejo ena drugo, kar pričajo številni „špijonski procesi“ na tej in oni strani „železne zavesi“.

„Leteči krožniki“ so se v zadnjih letih pojavili večkrat na nebu na tej in na oni strani oceana. Večkrat so se spustili prav nizko. Bivši italijanski konzul Alberto Perego je te pojave več let opazoval in prišel do zanimivih zaključkov. Posebno pogosti so bili pojavi letječih krožnikov nad Rimom, kjer so skupine teh skrivnostnih aparatov v pravcatih skupinah, kot jih pozna moderna tehnika letanja, krožile nad kupolo Svetega Petra. V treh letih je videl nad 3000 „letečih krožnikov“. Večkrat jih je celo fotografiral v različnih krajih Italije. Stopil je tudi v stik z angleškimi in francoskimi znanstveniki, ki se pečajo s študijem tega pojava. Sam je izdelal obširno razpravo o tem vprašanju in jo že lani predložil merodajnim uradnim krogom. V njej je zbral vse podatke, fotografije in kar je pač mogel dognati. Toda nihče ni hotel njegove stvari vzeti resno. Gospodje na ministrstvu za zrakoplovstvo so zmajevali z glavo in ga posmehljivo gledali, prekladajoč iz roke v roko Peregovo obširno razpravo. Dokler ni prišla nepričakovana izjava ameriškega admirala, ki je dala tudi Peregovim opažanjem večjo tehtnost. Po Peregovem mnenju, s katerim se strinja tudi večina drugih opazovalcev teh tajinstvenih pojavov, gre za letiče aparate posebne vrste, ki prihajajo iz kakega drugega planeta. Zgrajeni so na tehničnih izkušnjah, ki zdaleko presegaajo znanje tehnikov na naši zemlji. Meni, da izkoriščajo za pogon energijo elektromagnetičnih polj, ki so v ozračju. Zato ti aparati ne povzročajo nobenega hrupa in lahko oddajajo od sebe elektromagnetične strele. Ta pojav so namreč opazili v Kentuckyju v Ameriki. Tam je nek vojaški pilot, ki se je s svojim brzim lovskim letalom na reakcijo nahajal v zraku, naenkrat zagledal v bližini nek „leteči krožnik“. Takoj je po radiu sporočil svoje opažanje poveljstvu na letališču. Poveljnik mu je dal nalogo, da se „letečemu krožniku“ približa in ga, če treba, z orožjem prisili, da pristane. Pilot je naravnal svoje letalo v smeri „letečega krožnika“. Toda še preden je prišel v strelno bližino, je njegovo letalo naenkrat eksplodiralo v zraku. Pilot je bil pri tem mrtev in odnesel svojo skrivnost v grob. „Leteči krožnik“ pa se je mirno oddaljil.

Perego meni, da „leteči krožniki“ ne prihajajo v naše ozračje naravnost z drugih planetov, temveč da jih prenesejo v „bližino“ zemlje posebne „kozmične letalonsilke“, ki so jih tudi že večkrat fotografirali. Vse to so seveda domneve, ki temeljijo na precej negotovih opažanjih. Toda v našem času, ko se tehnično najnaprednejše države pripravljajo da, izstrelijo v svetovni prostor umetne lune, ki bodo krožile okrog naše Zemlje, ni izključeno, da so „leteči krožniki“ resnične stvari in ne samo prividi.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

126

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Toda Košat je tam že dne 16. V. 1775. umrl. Tedaj je glavarstvo predlagalo za novega ravnatelja štiri druge domačine, ki pa jih na Dunaju zaradi pomanjkljivega jezikovnega znanja niso sprejeli, temveč so imenovali Dunajčana J. Mossmana. Vlada se je dobro zavedala, da je tudi Mossmannovo jezikovno znanje „pomanjkljivo“, ker ni znal slovensko, a velik del tedanjih celovških otrok ne nemško, toda opravičevala se je s tem, da ga v tem pogledu lahko nadomeščata ostala dva učitelja Hess in Wittner (razen teh dveh je pa poučeval še neki Melling risanje, geometrijo, stavbarstvo in mehaniko).

Iz tega bi mogli sklepati, da sta bila tudi ta dva Slovence ali sta pa vsaj znala slovensko, kar so smatrali že za tedanje „nemške šole“ vse južne Koroške s Celovcem vred za najno potrebno. Veronauk je poučeval prvo leto neki nesposobni Neusswirt, za njim pa domači frančiškan p. Hubmann, ki je vežbal tudi duhovnike in bogoslovce v katehētiki in nadzoroval učence pri dnevni službi božji (pozneje je moralo vršiti to vse učiteljstvo). Šolska komisija mu je določila 150 gld letne plače, a na Dunaju so se nad tem razburjali, češ da bi imel dovolj 50 gld.

Celovško glavarstvo je želelo temeljito pripraviti normalko, ki naj bi bila zato odprta šele jeseni l. 1775., toda na Dunaju na to odlašanje niso pristali; vendar se je otvoritev zaradi Košatove boleznii in smrti zavlekla še do 7. VI. 1775. Ker je bil njegov naslednik Mossmann imenovan šele jeseni, ga je dotlej nadomeščal semeniški ravnatelj dr. Ude, zastopnik ordinariata v šolski komisiji.

Normalka je imela prvo leto le nižje razrede, ker za višje še ni bilo sposobnih učencev, vendar je bilo teh že poleti l. 1776. skupno 232 in razen tega seveda še nekaj učiteljskih pripravnikov. Dokončno je bila izgrajena šele l. 1777. in sicer tako, da je obsegala nekaj pripravljalni razred, katerega namen je bil (slovenske) učence dovoljno izvežbati v nemščini, zatem tri nižje razrede, iz katerih so učenci potem lahko prestopali v gimnazijo, in končno še četrti razred, ki je dajal zaključni pouk onim, ki so se potem posvečali obrti in drugim poklicem (ta je tvoril tudi nekaj začetek poznejših meščanskih šol).

Učno osebje je obstajalo iz ravnatelja, štirih učiteljev, kateheta in učitelja za pripravljalni razred. — Učni program je bil izredno obširen, kajti poleg veronauka, branja, pisanja in računstva so poučevali na njej še risanje, geometrijo, gospodarstvo, prirodopisje, prirodoslovje, stavbarstvo, mehaniko, zemljepisje, zgodovino in kmetijstvo, a da bi ustvarili tesnejšo povezavo z gimnazijo, še latinščino. Toda pri pouku so učitelji v smislu Felbigerjevih vzgojeslovnih nazorov snov le malo

razlagali, temveč so se učenci učili predvsem na pamet iz učbenikov. Glavni posel učiteljev je bil neprestano spraševanje. Razni vladni odloki so poudarjali, da spada med glavne naloge šole „vzgojiti državni dobre kristjane in dobre podanike“.

Pouk je trajal po štiri ure dnevno ter se je začel in končal z molitvijo klečé. Bil je razdeljen v dva tečajna letna po čistih 20 tednov.

Za obrtne vajence in za pomočnike pod dvajsetim letom se je vršil ob nedeljah popoldne še poseben obvezni pouk v veronauku, branju, pisanju in računstvu in noben vajenec ni mogel dobiti učnega spričevala, komur ni ravnatelj normalke potrdil, da je uspešno obiskoval ta pouk. Pouk mehanike, stavbarstva in geometrije so pa lahko obiskovali tudi vajenci in pomočniki, ki niso bili redni učenci normalke.

Normalke so predstavljale nekaj steber vsega ljudskega šolstva, zato so vsi učitelji tudi jako pazili na njen ugled. Vkljub temu pa odličnejše rodbine še dolgo svojih otrok sploh niso hotele pošiljati v ljudske šole, temveč so si rajši najemale posebne učitelje zanje. Za Slovence je nastala pri vsej novi šolski politiki občutna težava v tem, ker je vlada želela število gimnazijskih dijakov celo znižati s tem, da bi le srednje nadarjenim in zlasti še revnejšim učencem otežila vstop vanje. V ta namen je zahtevala popolno znanje nemščine in za kmečke otroke tudi jako strog sprejemni izpit, kar je seveda mnogim pridnim slovenskim otrokom skoro onemogočilo višje šolanje.

Slovesnost v stolnici

Minulo nedeljo je bila v celovski stolnici velika slovesnost, v okviru katere je prevzvišeni g. škof krški dr. Jožef Köstner podelil visoka mesta v stolnem kapitlju, ki so zaradi smrti prelata Podgorca in prošta Unterluggauerja bila nezasedena.

Prevz. g. škof je vstolil mil. kanonika H. Hopfgartnerja za novega stolnega prošta, a mil. kanonika dr. Rudolfa Blümla kot kapiteljskega sholastika. Nato je vpeljal v stolni kapitelj dva nova kanonika mil. g. Aleša Zechnerja in stolnega župnika Jetza.

Slovesno pridigo je imel stolni pridigar ravn. Hudovernig, ki je očrtal naloge in pomen stolnega kapitlja kot posvetovalnega organa škofa pri vladi škofije. Vprav imenovanje novega stolnega sholastika nas spominja na velike zasluge, ki si jih je katoliška Cerkev v minulih stoletjih pridobila pri dvigu šolske izobrazbe širokih ljudskih plasti. Stolni sholastik je namreč nekdanj bil škofov pooblaščenec za nadzorovanje vsega šolskega pouka v škofiji, torej poleg verouka tudi vseh drugih predmetov. V takratnih časih so učitelji itak bili povečini duhovniki in organisti. Dandanes stolni sholastik poleg drugih nalog v kapitlju izvršuje nadzorstvo nad poukom verouka na vseh javnih in zasebnih šolah v škofiji.

Med slovesnostjo so bile prebrane tudi papeške listine o imenovanjih, nato pa je najmlajši kanonik, mil. g. Jetz pel slovesno mašo, ki jo je ubrano spremljal orkester in solistično ter zborovsko petje. Stolnica je bila polna vernikov, kajti to je bil skupni družinski praznik vse škofije, kar prihaja posebno do izraza, da sta dva izmed slavljencev Slovenca.

PLIBERK

Ze v zadnji številki našega lista smo na kratko omenili, da je umrl konec meseca januarja sin pliberskega mesarskega mojstra Janez Možina. „Smrtna ura je bila prežgodaj, toda Bog jo je določil“, te besede veljajo tudi za rajnega Hanzija, ki je v najlepših letih svojega življenja zapustil zemeljsko domovino in se preselil v starosti 22 let v večnost. Človeško življenje vsebuje vesele in žalostne čase. Dostikrat pa je usoda grenka in kruta. Neizrekljivo rano je zasekala v Možinovo družino s tem, ko ji je vzela sina-naslednika, v katerega so stavili vse svoje upanje.

Udarec je za starše še tem hujši, ker so bile družinske razmere res prijetne in je vladala med člani družine harmonična ljubezen. Oče je delal s svojim sinom že lepe načrte za bodočnost, tako da se je izučil tudi sin mesarske obrti. Usoda pa je hotela

Rožan: Ljudskošolski romar pripoveduje

VI.

Blizu cerkve stoji kakor v Gospe Sveti posebna stavba kostnica, kjer pa sem bil že tako pogumen, da sem gledal te po redu izravnanе človeške globanje in kosti, kar me je pa kar streslo! Po stopnicah si lahko prišel kakor v neko kapelo z oltarjem sv. Katarine in sv. Barbare. Skoz poseben zidani vhod, ki ima tudi lepe slike sv. Marije in sv. Miklavža, pa pridemo še do posebne, manjše cerkve, kjer sem v enem kotu videl številko 1525, soha sv. Antona puščavnik pa ima v svoji odprti knjigi zapisano letnico 1088. — Tudi to cerkev kinčajo znamenite sohe. Po pripovedovanju so romarji posebno radi molili tudi v tej manjši cerkvi.

In sedaj: kaj pripoveduje o nastanku teh svetišč zgodovina časov? Današnji kraj Otok ob Vrbskem jezeru, ki pa je samo še polotok, je bil enkrat res ločen od obrežja in je bil pravi otok! Prvotna nemška stara označba imenu ta otok „ad Weride“ ali „Werde“, kar je po staronemščini imelo tudi pomen nekakega otoka in se je to ime pozneje spremenilo v „Wörth“.

Od prijaznega griča in stare cerkve na Otoku ob Vrbskem jezeru pa povabim bralce najprej na daljši izlet in sicer kar v nemško državo na Bavarsko — prav v glavno mesto München! — Kako pa to, boste bralci prav upravičeno vprašali. Ne bo nič hudega, jim odgovori pisatelj, se kmalu vrnemo; samo še mali ovinek v Brižinj — tudi precejšnje mestece na Zgornjem Bavarskem, (nemško Freising). — V Münchenu bomo si hitro ogledali palačo nadškofije in tam zvedeli, da obstoja ta nadškofija šele od leta 1821, da pa je bila prej ta škofija v Brižnjih ali Freising-u, in je tam škofija že nastala leta 724.

Pri nas na Koroškem

drugače in posegla v to složno družinsko življenje. Vzrok prezgodnje smrti je bil bolehanje na srcu. Zdravil se je pri raznih specialistih.

Ko mu pri nas vsa medicinska znanost ni mogla pomagati, se je podal v bolnico v Gradec, toda tam ga je doletela smrt. Srce se je nam trgalo od bolečin, ko so mrtvega Hanzija pripeljali domov. Takoj se je zbrala na domu množica ljudi, ki je obsula mrtvaški oder z venci in cvetjem, njegovi mladostni prijatelji iz mesta in okolice pa so mu zapeli še za slovo. Z rajnim Hanzijem so zgubili prijatelja in poštenega fanta z lepim značajem.

Pogreb pa je imel tako lep, kakršnega si je v resnici zaslužil. Ogromno število žalnih gostov je spremilo pokojnega Hanzija od hiše žalosti na libuško pokopališče. Pogreba se je udeležilo lepo število mladine, med množico so bili tudi zastopniki pliberske,

libuške in blaške občine, odposlanstvo žandarmarije in carine ter drugih oblasti. Ob pogrebnih svečanostih sta pevski zbori zapela žalostinke v obeh deželnih jezikih, libuška godba pa je zaigrala nekaj žalnih komadov.

Slovesne pogrebne obrede je vodil mil. g. prošt Trabesinger ob asistenci več gg. duhovnikov, med temi smo opazili preč. g. župnika Piceja iz Šmihela ter preč. g. provizorja Mesnerja iz Zelezne Kaple. G. prošt je ob odprtem grobu spregovoril lepe in tolažilne besede ter se poslovil od pokojnika. Za športnike se je od rajnega Hanzija poslovil g. magister dr. L. Herbst. Naj počiva mirno v svoji domači zemlji, staršem in sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

MOHLIČE

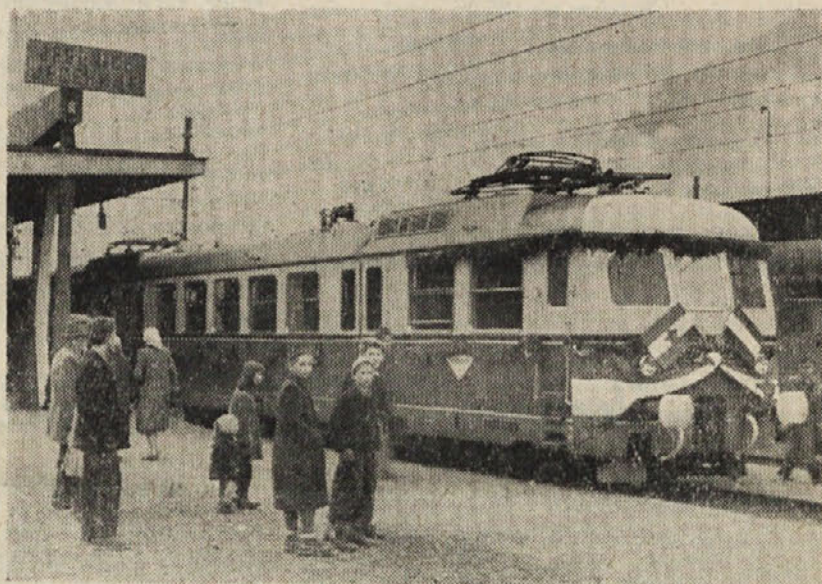
V nedeljo, dne 3. januarja se je poročila Marija Zenkel, pd. Mežnarjeva na Pecelnu,

V SKUPNEM INTERESU OBEH DRŽAV

Železniška proga Področica - Jesenice elektrificirana

Vedno je razveseljivo dejstvo, kadar se govori o medsebojnem sodelovanju med narodi in državami ali o mirnem sožitju Avstrije s sosednimi narodi. Da želi Avstrija tesnega sodelovanja tudi z Jugoslavijo, kakor ga goji z drugimi sosednimi državami, to je poudaril minister za promet in elektrogospodarstvo g. inž. Waldbrunner ob priliki praznovanja elektrificirane železniške proge Področica - Jesenice.

Dostikrat so bile že izgovorjene te lepe in tolažilne besede iz ust raznih državnikov. Upamo pa, da se bo ta tako močno podčrtana zamisel avstrijskih in jugoslovanskih govornikov tudi uresničila — vsaj v prometnem in gospodarskem oziru. Nedvomno je ta veliki dan državnih železniških uprav tu in on-

Prvi avstrijski vlak na električni pogon je prispel v Jesenice.

stran enega najdaljših predorov v Evropi v sredo, dne 6. februarja pomenil v tem smislu že znaten korak naprej k zboljšanju skupnih interesov obeh držav in naših prometno-gospodarskih prilik. S tem pa se bo tudi lahko dvignil splošni tranzitni promet, ki prihaja iz Nemčije, Švice in Italije. Velika

skega in ko so nemški Franki pod Karlom I. podvrgli Bavarce, seveda frankovskega kralja.

Iz spisov pa še zvemo, da je na primer brižinski škof Arnold, kot lastnik raznih posestev okoli Otoka, eno tako posestvo zamenjal leta 880. s posestvom nekega plemenitaša v „Raza“, to je v Rožni dolini. Njegov naslednik pa je na Otoku že sezidal prvo večjo cerkev, kamor je pustil prinesiti ostanke (svetinje) mučnikov sv. Felicijana in sv. Primoža iz Rima. Mogoče pa so brižinski škofje prvotno imeli posestva tudi v Trušnjah na Spodnjem Koroškem in so ta posestva zamenjali z zemljišči na Otoku ali okoli Otoka, če so ta zemljišča bila last leta 887 imenovanega koroškega kralja Arnulfa, ker so nekatera posestva iz župnije na Otoku do leta 1848 bila podložna še pod Zgornje Trušče.

Radi že takrat znanih slov. krajevnih imen omenjam, potem ko so spet brižinski škofje prišli v posest nekaterih zemljišč v okolici, darilo nekega plemiča Jurja, ki je podaril tej cerkvi posestvo svoje žene „Tunca“ = Tonca (Antonija) „in summitate laci“ to je na višjem mestu jezera, kjer se ta kraj po starem reku še imenuje „Visoko“, menda v okolici Vrbe, mogoče na vrhu gorovja!

Ker pa je cesar Karel Veliki, prvotno samo vladar Frankov, dodelil vso zemljo severno od Drave zaradi izvedbe kristijanizacije salzburški nadškofiji, so se morali bavarski škofje zaradi zemljišč v krajih severno od Drave, kjer so kaj imeli, poravnati s salzburškimi škofi, kar se je tudi zgodilo in je brižinskim škofom ostala komaj tretjina in še manj. — Dasi je opredelitev raznih krajev pod cerkveno oblast Otoka, jako zanimiva, bi bilo to za te bežne slike preobširno!

(Dalje prihodnjič)

z Maksijem Terovski iz Šmarjete v Rožu. Poroka je bila v šmarješki farni cerkvi, vesela „ohcet“ pa na ženinem domu. Micka je bila več let naša cerkvena pevka. Njen lepi glas vsi zelo pogrešamo.

Želimo mlademu paru v zakonskem stanju mnogo sreče in obilo božjega blagoslova.

Za veseljem pa tudi žalost. Tako smo v četrtek, dne 7. februarja spremljali v lepem številu k zadnjemu počitku „farovško teto“ — Marijo Mališnič, teto našega g. župnika. Rajna je dočkala veliko starost, pred kratkim je namreč stopila v 93. leto. Pokopali smo z njo najstarejšo ženo naše fare. Pri hiši žalosti ji je zapel domači mešani zbor. Ravno tako je prepeval pri maši-zadušnici in ob odprtem grobu. Pogrebne obrede so opravili č. g. prošt Trabesinger iz Pliberka ob asistenci gospodov iz Kamna, Galicije, Apač in Grabstanja. Poslovilne besede so govorili g. Trabesinger. Rajna naj počiva v miru!

vloga, ki jo zavzema v tranzitnem prometu proga Beljak — Jesenice, je razvidna iz tega, da so n. pr. leta 1937 spravili po tej železniški progi 6900 ton tovora, leta 1955 pa 15.200 ton.

OTVORITVENA PROSLAVA V PODROŽICI

Po pozdravnih besedah prezidenta zvezne železniške direkcije Beljak, dvornega svetnika dr. Gradischniga je povzel besedo generalni direktor avstrijskih zveznih železnic dr. Schantl. V svojem govoru je nakazal nekaj tehničnih podatkov o elektrifikacijskem delu. Poudaril je predvsem težavno delo v 8 km dolgem Karavanskem predoru, v katerega je stalno silila voda in tako ovirala hitro napredovanje dela.

Delo je zadržal in precej otežkočil tudi dim lokomotiv, zračnih naprav pa v predoru ni bilo. Vsaka železniška uprava je sama speljala elektrifikacije v okviru oz. obsegu svojega državnega teritorija. Kljub nevarnemu delu elektrifikacijske naprave niso zahtevale težjih nesreč ali smrtnih žrtev, toda zahtevala so ta dela mnogo naporov in strokovnega znanja avstrijskih in jugoslovanskih tehnikov in delavcev.

Tudi dr. Schantl je izrazil željo, da naj bi bila današnja otvoritev te važne prometne proge vzpodbuda za nadaljnje sodelovanje in uspešen razvoj prometa med obema državama.

Otvoritveni proslavi v Področici, katere so se udeležili poleg deželnega glavarja višji zastopniki zvezne in deželne vlade, avstrijskih zveznih železnic, diplomatski zastopniki in raznih drugih upravnih ustanov, so dajale avstrijske in jugoslovanske zastave slavnosti okvir, kakor tudi s cvetjem in venci okrašeni kolodvor.

V imenu avstrijskih železničarjev je spregovoril predsednik centralnega odbora g. Josef Kramerer.

Ravnatelj ljubljanske železniške direkcije Lepin se je zadovoljivo izrazil o skupnem sodelovanju, o lepo uspelem delu ter poudaril, da bi ob medsebojnem razumevanju opravljeno delo tudi v bodoče čim bolj združevalo obe deželi v sodelovanju.

Proslavo so zaključili zvoki avstrijske in jugoslovanske državne himne. Nato pa so se odpeljali avstrijski gostje skupno z jugoslovanskimi gosti, ki so prišli ravnotako na proslavo v Področico, po 12 km dolgi progi skozi predor, ki veže dve sosedni državi, v Jesenice.

PRIJAZEN SPREJEM NA JESENICAH

Na lepo urejenem in modernem zgrajenem jeseniškem kolodvoru je v najnovejšem avstrijskem električnem, z venci ter zastavami obeh držav okrašenim vlakom dosele goste pozdravila tamošnja železniška godba.

Po pozdravnih besedi, ki jo je izrekel jeseniški mestni župan g. Dolinar, je generalni direktor jugoslovanskih državnih železnic iz Beograda dr. Bogovac nakazal pomen elektrifikacije tega važnega obmejnega prometa ter zaključil z željo, da bi se prijateljski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo razvijali tudi v bodoče zadovoljivo, kajti takšni in podobni tehnični napredki dajo tozadevno podlago za uresničitev mirnega ozračja med narodi, katerega potrebuje dandašes vsaka država.

Nato se je dvorni svetnik dr. Schantl v imenu avstrijske železniške uprave zahvalil za povabilo in poudaril, da ima za Švico, Nemčijo in Italijo sedaj tudi Jugoslavija v Avstrijo elektrificirano železniško zvezo. Avstrijska železniška uprava vidi v skupnem sodelovanju z drugimi narodi predpogoje in nekakšno garancijo za svetovni mir, kjer pa naj bi električna žica povezovala med seboj železničarje.

Slovesnost v Jesenicah je zaključilo prijazno povabilo v novozgrajeno kolodvorsko restavracijo, kjer so se avstrijski gostje ob izvrstni kapljici in izdatnem prigrizku dobro imeli in vračali kar židane volje spet preko državne meje v Beljak, kjer je bilo za goste pripravljeno kosilo.

KMETJE, POZORI!

Pohitite z naročilom za vaše poljedelske in gospodarske stroje, ker imate sedaj še priliko, izbrati zimski popust, kateri vam znatno zniža ceno. Ugodni plačilni pogoji, tudi na obroke, pri domači tvrdki

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Hier sieht man einen um den andern fashingsfroh buffetwärts wandern. Dort gibt es wahre Köstlichkeiten, man staunt. Doch Mutti sagt bescheiden:

... wir backen mit

mit den Bilderrezepten

Nosilec rodovitnosti zemlje

(Nadaljevanje in konec)

Poleg teh kompostnih kupov iz gnoja, ki so zreli že v štirih ali še bolj petih mesecih, imamo navadno kompostne kupe. To je lahko tako imenovano smetišče, kakršnje imajo pri vsaki kmečki hiši in tudi, pa še v večji meri, pri vsakem manjšem gospodinjstvu. Tu sem vlivajo celo pomije, kjer nimajo zato doma ali kje drugje za take odpadke lačnih odjemalcev, ki gospodinji celo vrnejo vsak skromen prispevek. Da, prašički se ob dobrih pomijah prav dobro počutijo in z dodatkom močnih krmil trud bogato povrnejo. O kompostnih kupih smo že lansko leto brali, zato ne bomo ponovno ponavljali, ker so v „Našem tedniku“ bili že opisani. Vsekakor je tak kup na vrtu neobhodno potreben, če hočemo pridelati dovolj in dobre zelenjave za vse leto. Pri večjih gospodarstvih pa je najboljša gnojilo za travnike in pašnike, če za nje sploh še kaj ostane. Seveda je tak kompost-smetišče še boljši, če mu primešamo tudi nekaj hlevskega gnoja ali straniščenika in ga po potrebi polivali vsaj s straniščno gnojnico, če je bila bliže našega smetišča — kompostnega kupa, kot goveja iz hlevskega gnoja in kanala.

Pri gnojenju s kompostiranim gnojem najbolj gotovo dvignemo rodovitnost zemlje, ako podorjemo na hektar do 60 kubičnih metrov take humusne zemlje. Tako bi se že nekoliko približali gnojenju vrta, kar je tudi najboljše. Pridelki nam bodo trud bogato povrnili. Zemlje pa s takim načinom ne izboljšamo, ker se humus vsako leto sprti porabi. Kje pa je potem zlata rezerva, ki bi jo morala imeti vsaka zemlja?

Delnice in delniške družbe

Prodaja „ljudskih delnic“ je med občinstvom zbudila zanimanje za te vrednostne papirje, zato podajamo kratek izvelek iz določil avstrijskega zakona o delnicah.

Najprej: Kaj je delnica? Je to lostina, ki potrjuje udeležbo imetnika delnice na gotovem gospodarskem podjetju, ki se imenuje delniška družba.

Vsako delniško družbo vodi predstojništvo, ki lahko sestoji iz ene ali več oseb. V slednjem primeru ga imenujemo upravni odbor. Predstojništvo ali upravni odbor vodi tekoče posle družbe ter nastopa v imenu družbe tako pred sodiščem kot drugod. Predstojništvo ali upravni odbor je imenovan po nadzornem svetu (Aufsichtsrat) in sicer za največ pet let, pač pa lahko nadzorni svet predstojništvo po preteku te dobe znova potrdi za nadaljnjih pet let. Predstojništvo mora predvsem skrbeti zato, da družba v redu vodi po zakonu predpisane računsko knjige. Pravila družbe, ki so njen najvišji zakon, pa lahko pooblastila predstojništva skreči ali razširi. Ista pravica pritiče v okviru pravil tudi nadzornemu svetu. Ta ima poleg tega pravico in dolžnost, da delo predstojništva stalno nadzira. Člane nadzornega sveta voli glavna skupščina, ki je nekaka zakonodajna instanca delniške družbe. Število članov nadzornega sveta se ravnava po osnovni glavni (kapitalu) družbe. Najmanj pa morajo biti trije, največ pa jih je lahko dvajset. Poleg izvoljenih svetnikov pa sta člana nadzornega sveta vedno tudi dva predstavnika obratnega sveta. (Betriebsrates). Pravice nadzornega sveta so znatne. On lahko vsak čas zahteva od predstojništva poročilo o zadevah družbe, povrh tega lahko vsak čas pregleda vse poslovne knjige in arhive družbe. Lahko tudi podeljuje obvezna navodila predstojništvu ali pa si odloči o gotovih zadevah pridržati; vendar pa vrši nadzorni svet le v izredno redkih primerih posle tekoče uprave. V tem pogledu se avstrijski zakon oddaljuje od določb številnih inozemskih zakonodaj, ki dajejo nadzornemu svetu še večja pooblastila. Delničarji uveljavljajo svoje iz posesti delnic izvirajoče pravice na glavni skupščini

Naši pradedi so zemljo zaledinili, to je nekaj let je niso obdelovali in tudi ne kosili tega, kar je na njej samo zrastle. Tako se je v nekaj letih nabralo precej humusa. Ko so zemljo zopet preoral in jo pripravili za setev, so opazili, da je neprimerno bolj rodovitna, ker se je v teh letih v zemlji nabralo že kar nekaj humusa. Približno tako so ravnali kmetje v Bački in Banatu, kjer je sploh najboljša rodovitna črna zemlja, ki staja v glavnem naplavili reki Dunav in Tisa, ki pritečeta iz Madžarske. Kjer njive niso več dajale dovolj visokih pridelkov, so pustili, da so nekaj let počivale in zemlja se je vedno precej dobro opomogla ter zopet rodila bogat pridelek. Na gnojenje s hlevskim gnojem tam sploh ni bilo misliti, ker je sama ravnina, sama polja in ni potrebnega gnoja. Enako je v drugih sorodnih krajih, kjer nimajo potrebnega hlevskega gnoja. Seveda, v Ameriki ne ravnajo tako, da bi na zemljo čakali, da si opomore. Tam gnojijo z umetnimi gnojili, ki jih trosijo v velikem obsegu. Te dni smo brali, da že celo z aeroplanami trosijo umetna gnojila v takih legah, kjer je drugod težko priti do njih. Praktičen je ta način že zaradi tega, ker prihranimo delovne moči.

Povečini pa uporabljamo drug način izboljšanja orne zemlje. To je s posevanjem detelje ali pa tudi z zmesjo detelje in trav. Detelja sploh pusti zemljo obogateno z dušikom, ki je najboljša hrana za rast. Poleg tega ostane v zemlji veliko korenin, ki strohnijo in se spremenijo v humus.

Izmed umetnih gnojil so edino fosfati, ki zadržujejo in varujejo humus v zemlji.

družbe. Ta se naj po možnosti vrši v prvih petih mesecih vsakega poslovnega leta. Vendar se te določbe, ki ni obvezna, ne držijo tista podjetja, kjer posebnosti njihovega proizvodnega ciklusa odsvetujejo postavitev glavne skupščine v čas sredi proizvodnega postopka, ko ni mogoče z gotovostjo zaključiti računov in izdelati končne bilance poslovanja. Glavna skupščina sprejema sklepe o razrešitvi starega predstojništva in nadzornega sveta. Nadalje odloča o povečanju ali znižanju osnovne glavnice. Za take sklepe mora glasovati kvalificirana večina tako, da je za sklep $\frac{3}{4}$ vsega na skupščini zastopanega kapitala. Predstojništvo mora na občnem zboru predložiti poročilo o poslovanju z letnim zaključkom (bilanco), kateremu mora biti priloženo tudi poročilo nadzorstvenega sveta. Vsak delničar ima pravico zahtevati pojasnila o družbenih zadevah.

Posebno važna pravica glavne skupščine je sklepanje o razdelitvi dobička. Vendar je ta pravica v toliko omejena, ker je vezana na sprejetje letnega zaključka, ki ga je predložilo predstojništvo in ga je že odobril nadzorni svet. Vsekakor pa lahko sklene, da čisti dobiček ne bo razdeljen med delničarje. (Nadaljevanje na 8. strani)

Štiri leta obstoja „Ameriškega doma“ v Celovcu

V začetku tega meseca so minila 4 leta, odkar je začel delovati v Celovcu „Ameriški dom“, ustanova za pospeševanje poznavanja ameriškega življenja, ki jo vzdržuje ameriška vlada z namenom, da seznanja prebivalstvo naše dežele z ameriškim načinom življenja, z razvojem kulture, tehnike, znanosti in gospodarstva v Združenih državah.

Iz dobro založene knjižnice, ki jo stalno izpopolnjujejo z novimi knjigami v angleščini in nemščini, je bilo izposojenih 213.000 del. Poseben knjižni avtomobil ali „leteča knjigarna“ obiskuje pomembnejša središča podeželja in izposoja knjige tistim, ki ne utegnejo priti v Celovec. V ta namen ima določen svoj mesečni vozni red, po katerem potem obiskuje večje kraje Koroške in vzhodne Tirolske. Za delavce, ki gradijo veliko električno centralo pri Reissecku in Kreuzecku, je bil v vozni red knjižnič-

Našim gospodinjam**Pazite, kaj govorite - otrok vse ponovi**

Tonca je stara ravno štiri leta. Za god in rojstni dan je dobila lepo punčko in zdaj se z njo igra. Tinček, ki je z mamico na obisku, mora biti za ateja. Tinček je malo starejši in prav nič ni navdušen za novo vlogo. Raje bi se s fanti podil ali se igral s kladivom in žebli. Toda zunaj je mraz, v hiši so sama dekleta in Tinček se mora ukloniti Tonci. Ta postilja punčki posteljico, snazi in kuha. Atej pa nejevoljno sedi ob mizi in bere časopis — seveda le na videz. Nankrat se naveliča, hudo zakolne in hoče proč. Tonca pa s prstom pokaže na pužo v zibki, resno skrbljivo odkima in nato modro reče: „Prosim te, atej, bodi previden! Ali ne veš, da otrok vse ponovi!“ To je dejala kot prava odrasla mati.

Pravi materi pri mizi sta se spogledali in si pritrdili: „Prav mu je povedala. Pa tudi nama je dala opomin.“ Z maminimi bese-

dami je opomnila fantka na pogrešek! Da, otroci imajo dobra ušesa in tudi dober spomin. Kar vidijo in slišijo, vse ponovijo. Zato pazimo na naša dejanja, na naše besede. Mi sami se zrcalimo v naših otrocih. Pazimo, da nam ne bo otrok nekega dne, ko ga bomo zaradi kake besede opomnili, zabrusil v obraz: „Včeraj si sama tako rekla!“

VISOKE PETE: DA ALI NE?

Učenci in zdravniki so proučevali, kako ženski organizem prenese visoke pete. Pete do višine 6,35 cm le malo bolj utrudijo kot nizke pete. Kjer pa so pete tako zelo visoke, da vsa teža počiva samo na nekaj mišicah, pa so gotovo škodljive. Pa tudi čevlji brez pet utrujajo. Zato je najbolj primeren čevlji s srednjo peto, ki daje nogi tudi dobro oporo.

KUHINJA

Ker ni zelenjave, si večkrat belimo glavo, kakšno juho bi skuhalo. Poskusite enkrat za spremembo te juhe (količina je izračunana za pet oseb):

Pražena zdrobova juha

Dodatki: 30 g masti, 100 g zdroba, čebula, peteršilj, sol, magi, eno jajce. V vroči masti svetlo pražimo drobno sesekljano čebulo in peteršilj. Tudi zdrob dodamo in ga pražimo, dokler ni svetlorumen, zalijemo z vodo, solimo in pustimo juho kuhati. Preden jo denemo na mizo, dodamo surovo žvrkljano jajce in nekoliko magija.

Smetanova juha

Dodatki: $\frac{1}{4}$ l kisle smetane, 50 g moke, kumina, sol, dve žemlji. V vrelo slano vodo s kumino zlijemo v mrzli vodi žvrkljano moko in pustimo kuhati. Šele potem doda-

mo kisló smetano, ker ta ne sme vreti. Za vložek opečemo žemlje ali narežemo kruh.

Kisla juha z ajdovimi žganci

Pristavimo vodo, v kateri se kuha od začeta drobno zrezan česen, list žajblja, sol, kumina in 2-3 žlice ocirkov (hrump). Nato v mrzli vodi žvrkljamo moko in jo vkuhamo v vrelo juho. Juhi izboljšamo okus s kisom in poprom in jo dobro prekuhamo. Kot vložek pa posebej serviramo ajdove žgance.

Krompirjeva juha s smetano

Krompir zrežemo na drobne kocke, ga damo kuhat v slano vodo, kateri dodamo nekaj kumine in kuhamo do mehkega. V mrzli vodi žvrkljamo 50 g moke in jo vkuhamo. Preden juho serviramo, dodamo poper in $\frac{1}{4}$ l kisle smetane (če hočemo, tudi malo kisa).

Razdelitev Prešernovih nagrad

Za 108. obletnico smrti največjega slovenskega pesnika je kuratorij Prešernove ustanove v Ljubljani podelil vsakoltno nagrade, ki so najvišja državna priznanja v republiki Sloveniji. Nagrade so namenjene za najboljša dela na področju umetnosti in znanosti. Letošnji nagradenci so naslednji:

Cene Vipotnik za pesniško zbirko „Drevo na samem“, ki so jo kritiki v Sloveniji in zamejstvu označili kot najboljšo pesniško zbirko v zadnjih letih. (Glej naš pregled književnosti izpod peresa M. Jevnikarja v št. 6 „Našega tednika“ str. 2.)

Slikar Gabrijel Stupica je bil nagrajen za dve svoji sliki, in sicer „Dekle z igračko“ in „Avtoportret z otrokom“. Stupica je eden izmed najvidnejših slikarjev v sodobni Jugoslaviji in so vprav razstave v zadnjem letu potrdile njegov sloves tudi v inozemstvu. Nazadnje je razstavljal v okvi-

ru skupne jugoslovanske razstave v Rimu in Milanu, kjer so ga nekateri kritiki med njimi tudi recenzent rimskega dnevnika „Il Tempo“, posebno pohvalili. Celó zelo izbirčni Leonardo Borghese, kritik milanskega „Corriere della Sera“, si ni mogel kaj, da ne bi priznal njegovih nespornih kvalitét.

Režiser Bratko Kreft je bil nagrajen za režijo Shakespearejeve drame „Henrik IV“ v ljubljanskem Dramskem gledališču. Bratko Kreft je v minulem letu poleg delovanja v Ljubljani z lepim uspehom režiral večkrat v inozemstvu, med drugimi tudi na Poljskem. Poznamo ga tudi v Celovcu, kjer je pred poldrugim letom režiral v tukajšnjem gledališču „Dogodek v Gogi“.

Violinist Igor Ozim je dobil nagrado za koncertno delo. Po glasbenih študijah v Ljubljani se je posvetil koncertnemu delu in je danes gotovo eden izmed najboljših reproduktivnih umetnikov v Jugoslaviji. Pogosto prireja tudi koncerte v velikih inozemskih mestih. Trenutno se nahaja v Londonu in zato ni mogel biti osebno navzoč pri podelitvi nagrad.

„Slovenski oktet“ je kot skupina dobil nagrado za koncertno delo, ki obsega umetno in ljudsko pesem. Slednjo je dvignil na višino čistega komornega petja. Slovenski oktet pa vrši poleg umetniškega še pomembno splošno kulturno poslanstvo, saj je prirejal koncerte tudi po podeželju, po tovarnah in drugih ustanovah.

Jezikoslovec Franc Bezlaj je dobil nagrado za svojo filološko študijo „Slovenska vodna imena“. Študija je posebno zanimiva, ker vprav vodna imena kažejo, kako so se slovanski, romanski in germanski vplivi prepletali na slovenskem prostoru.

Karkoli delaš, modro delaj in pazi na konec!

Nekoč so se zbrali trgovci k sestanku. Med njimi je sedel tudi modrijan Diogen. Kralj Dionizij ga vpraša: „Kaj pa ti prodajaš?“ On pa mu odgovori: „Modrost“. Nato ga vpraša kralj, počem prodaja modrost, nakar mu odgovori, da jo prodaja po šeststo goldinarjev. Dionizij mu da zares šeststo goldinarjev ter zahteva od njega modrosti, a modrijan mu reče: „Karkoli delaš, modro delaj in pazi na konec.“

Čez nekaj časa se skuje proti Dioniziju velika zarota. Podkupljeni Dionizijev brivec je imel nalogo, mu pri britju prerezati vrat. Dionizij pa je med britjem v šali izgovoril besede: „Karkoli delaš, modro delaj in pazi na konec.“

V tem trenutku se brivec silno preplaši, kajti mislil si je sam pri sebi, da kralj ve za vso zaroto, ki se pripravlja proti njemu in o brivčevem namenu. Zato pade takoj pred kralja ter ga prosi za milost in mu natančno razloži vse, kar se je proti njemu pripravljalo in kako bi ga moral on umoriti.

Sedaj se je Dionizij prepričal, da ni predrago plačal Diogenu modrost. Zgoraj navedeni izrek si lahko tudi vsak posameznik vzame v vsakdanjem življenju za geslo in ga poskuša uresničiti, ker govori iz njega modrost zrelega in izkušenega življenja.

Lepo vedenje

OBNAŠANJE V DRUŽINI

Družina je posvečen kraj v življenju narodov. Za posameznika je kraj, kamor se lahko zateče vsak čas — družina mu je dom. Komur usoda te sreče ni naklonila, ta čuti v življenju bolečo rano, ki ne zaceli nikoli. Družina mu pomeni varstvo, dom in ljubezen od začetka do konca. Človek ji pripada od prvega trenutka življenja in se poslovi od nje kot siv starček.

Družina je torej enota, ki sestoji iz mladih in starih članov, zdravih in bolnih. Vsak človek ima pač svoje posebnosti. Te različne lastnosti — tudi značajne — vplivajo dostikrat močno na celotno družinsko razmerje. Vendar pa le povezuje vse člane prijetna zavest, da spadajo k družini. Zato se mora vsak član te zveze potruditi, da bo potekalo življenje v družini čimbolj harmonično, mirno in lepo. Vsak mora pomagati soustvarjati to družinsko srečo. Samo kritizirati, nikoli pa ne biti zadovoljen in pomagati in svoj del doprinesti k lepemu družinskemu razvoju, to je zelo komoda in tudi napačna pot!

Seveda ni vsako družinsko življenje zaželjen ideal, ker se pač sestoji iz gotovega števila večjih ali manjših človeških slabosti. Zaradi tega je ta skupnost potrebna še tem večjega negovanja in ljubezni, sicer se posuši in postane prazna oblika.

Da je mati prava žena družine, to je vsakomur jasno. Oče pa je glava družine, ki vodi družino po pravi poti. Zato pa ima tudi pravico, da zahteva od svojih družinskih

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Ornitev“ o Kotmari vesi

Za sklep božične dobe je priredila naša Farna mladina na Svečnico igro „Vrnitev“ od Jože Vombergarja. Vsebinska igra je bila šele nedavno podana, ko so jo igrali v št. Vidu. Igralci so od najmlajšega — 5 letnega Mlakarjevega Lojzka — do zadnjega lepo rešili svoje vloge. Igra je s svojo domačnostjo in življenjsko resnostjo vse gledalce globoko zgrabila.

V odmorih je zapel cerkveni mešani zbor sledeče pesmi:

„Bodi zdrava, domovina“

(Alojzij Hribar),

„Kaj doni, sladko se glasi“ (Premrl),

Moški zbor je zapel:

„Ko lani sem tod' mimo šel“ (narodna),

„Pa bom šel na planince“ (narodna),

„Lahko noč“ (Hladnik).

Naša vrla radio-pegca Franci in Giti sta dovršeno podala 3 dvospeve:

„Mati piše pismo belo“ (narodna),

„Vsi so prihajali“ (narodna),

„Lovci“ (narodna).

Ker farna dvoranca ni mogla vseh obiskovalcev zajeti, smo igro še dan navrh spet ob nabito polni dvorani ponovili. To je lep

dokaz, da je ljudstvo lačno in žejno kulturnih prireditev. Mladina je pa pokazala, da še živi idealizem v njej in se da ogreti za vse, kar je lepo, dobro in plemenito. Mladina, le naprej po začrtani poti!

Prosvetno delo v Selah

Za konec lanskega leta so nam na Stefanovo domači društveni igralci uprizorili dramo „Vera in nevera“. Da smo jo lažje razumeli, nam je zelo koristila razlaga igre pred uprizoritvijo.

Dne 6. januarja so tu gostovali šentjakobčani z Meškovo „Henrik, gobavi vitez“. Vsebinsko krasno igro so igralci občuteno podali in z njo dosegli popoln uspeh.

Dne 10. febr. smo potovali po lepi Koroški ob krasnih skioptičnih slikah in razlaganju č. g. Zaletela, vmes pa tudi slišali z magnetofona naše pevce. Obilna udeležba je dokazala zanimanje občinstva tudi za tako prosvetno delo.

Za pust pripravljajo naši igralci veseloigro „Trojčki“. Že sedaj ste vsi iskreno vabljeni.

V nedeljo, dne 17. februarja 1957 priredi Slovensko kulturno društvo v Celovcu v Kolpingovi dvorani

Pustno prireditev

Na sporedu je:

IGRA — SREČOLOV — PLES

Med plesom pevski nastopi. Začetek ob 7. uri zvečer. Vsako leto je naša pustna prireditev lepo uspela. Zato Vam tudi letos ne bo žal, če boste rezervirali to nedeljo za našo prireditev.

članov pokorščino. Seveda morata oba — oče in mati — doprinesti svoj del, da jih bodo otroci tudi spoštovali in cenili, kajti otroci imajo zelo dober posluš za dogajanja v družini in okoliščini. Starši naj bi se nikoli ne prepirali v navzočnosti otrok, o denarnih stvarih se je treba pomeniti pod štirimi očmi. Seveda je vse to dostikrat težko, predvsem če je stanovanje pretesno itd., toda ni preteško, če se gre za to, da se da otrokom lep vzgled za vse življenje in se ohrani v družini lepo in dostojno obnašanje.

PRAVLJICA IZ ROŽA

Bogata žena je imela dve hčerki; prvo je ljubila, drugo pa sovražila. Imela je tudi grad, v katerem je strašilo.

Svojo drugo hčer je tako sovražila, da jo je poslala nekega dne v grad kuhat; upala je, da se je tako iznebi.

Hčerka je ubogala in šla v grad. Ko je kuhala, je prišel munej (maček) in jo prijazno vprašal: „Bo tudi zame kaj večerje?“ „O da, kar pojdi v sobo!“ je odgovorila deklica.

Kuhala je dalje, pa se je prikazal na pragu kužej (pes).

„Bo tudi zame kaj večerje?“

„O da, le v sobo pojdi.“

Prišel je še petelinček in jo prosil večerje. Tudi njega je poslala v hišo.

„Kadar bo skuhamo, pa vam bom prinesla.“

Ko je bila večerja pripravljena, so vsi skupno jedli, nato pa legli spat.

Ponoči pa je prilomastil pred duri star, grd mož. Deklica je v strahu zajokala in zaklicala: „Munej, mevkaj (mijavkaj), da me mož ne sne! Kužej, lajaj, da me mož ne sne! Petelinček poj, da me mož ne sne!“

Munej je zamevkal, kužej zalajal, petelinček zapel.

Dedec se je ustrašil, vrgel zlat kolovrat v hišo in odšel.

S tem kolovratom je šla deklica zjutraj domov.

Ko je pohlepna žena slišala, kaj se je deklici pripetilo, in ko je videla njeno krasno danilo, je zvečer poslala v grad drugo hčer — svojo ljubljeno.

Ko je deklica zvečer v gradu kuhala, je prišel munej in jo vprašal: „Mi boš dala kaj večerje?“

Deklica pa je ošabno odgovorila: „Poberi se proč, zate pa že ne kuham!“

Tudi kužej in petelinčka je surovo odpodila. Vsi so morali brez večerje spat, deklica pa je jedla sama. Ponoči pa je zopet prilomastil dedec.

Deklica je strahoma zaklicala: „Munej, mevkaj, da me mož ne sne!“

Munej pa je rekel: „Sama jedla, sama mevkaj!“

„Kužej, kužej, lajaj, da me mož ne sne!“

„Sama jedla, sama lajaj“, je odgovoril kužej.

Prosila je še petelinčka, a ta je rekel: „Sama jedla, sama poj!“

Ker se ni nihče oglasil, jo je dedec zgrabil s kosmato roko in jo na kosce raztrgal.

Ker je zjutraj ni bilo domov, jo je šla mati iskati in z grozo je videla, kaj se je s hčerko zgodilo.

Od same žalosti je mati osivela, toda njeno srce se je omehalo. Vzljubila je svojo hčer, ki je prej ni marala.

(Koroška narodna).

BRIHINA ŽUPANJA

Nekega januarskega večera leta 1589. je sedela družba uglednih francoskih meščanov pri čašah gorke pijače. Zunaj je zavaljal mrzli veter, kako prijetno je torej bilo na toplem kramljati s prijatelji! Pogovor se je sukal okoli pomembnega dogodka: baš tiste dni je bila dospela vest o smrti kraljice matere Katarine de Medici. Nekateri so hvalili pokojnico zavoljo zaslug, ki si jih je bila pridobila za ohranitev prave vere, drugi so jo občudovali kot vladarico, tretji zopet so jo poveljevali kot mater, ki je vzgojila Franciji tri kralje. Skratka, vsi so se strinjali v tem, da je umrla velika ženska. „Zdi se,“ je menil mestni pisar, da je hotel Bog nakloniti Franciji svojo posebno milost, ko ji je poslal žensko, ki se je lahko kosala z vsakim moškim.“

„Morda je pa modro urejeno, da se rodi kvečjemu vsakih sto let taka ženska,“ je pomodroval debelušni suknar.

„No,“ je rekel župnik, „kdo ve, ali ne bi bilo svetu boljše postlano, če bi imele besede ženske.“

„Nikakor!“ se je razvnel župan. „Ne verjamem tega, bilo bi proti sv. pismu. Dokler je živel naš prvi oče Adam sam v rajju, je teklo vse v redu. A potem...! Prvo, kar je storila Eva, je bilo, da je zapeljala moža. Če je bilo to mogoče v rajju, za Boga milega, kaj bi nam nakopale ženske danes, ko bi imele oblast!“

Ali župnik se ni dal ugnati: „Vprašal bi, zakaj je bilo Adamu sploh treba, da je žensko poslušal?“

„Oha sta kriva, oba,“ je vzdihnil mesar, ki se ni rad ukvarjal s težavnimi vprašanji. „Istina,“ je pritrdil župnik. „In kaj sledi iz tega? Poteklo je izza Adama 6000 let, možje pa niso v ničemer popravili sveta. Ne bilo bi torej napač poskusiti z ženskami.“

Župnik je naletel slabo. Omizje je njegovo mnenje burno zavračalo. V tej zadregi se mu je postavil ob bok zagovornik. Bil je mojster Pierre, v vsem mestu čislani krznar. Spregovoril je takole:

„Pravijo, da nam je od Adamove napa-

Naše prireditve

ST. LIPŠ

VABILO

na veselo pustno prireditev s 4 veselimi enodejankami, ki bo v nedeljo, dne 17. februarja ob pol 3. uri popoldne in ob 7. uri zvečer pri ŠKORJANCU v BOJI VESI (št. Lipš).

Vse od blizu in daleč iskreno vabi šentlipška farna mladina!

Juhe!

„Gašpar gre na božjo pot!“

In kam Vi na pustno prireditev? Pridite vsi k Serceju v Šmihel v nedeljo, dne 24. II. 1957, ob pol treh popoldne!

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu pri Pliberku vam bo zaigralo lepo veseloigro: „Gašpar gre na božjo pot,“ komedijo v treh dejanjih. Na sporedu so še drugi šaljivi prizori. K obilni udeležbi vabijo igralci in društveni odbor.

ke nekaj ostalo. Če to drži, zakaj ne bi bilo na ženskah obviselo nekaj Evine brihtnosti? Povedal bi vam historijo, ki sem jo slišal pred 20 leti, ko sem se še kot pomočnik potikal po svetu. Zaneslo me je v mesto Beauvais. Tam so imeli župana, ki se mu je bilo začelo županovanje z velikanskim uspehom. Že prvi teden po njegovi izvolitvi se je namreč zgodilo, da se je zvonik župne cerkve napol podrl. Druga polovica je ostala pokonci, a bila je tako majava, da so vsi tesnobno čakali trenutka, ko bo zagrmela na kup. Čakali so in čakali... Ker je bilo meščanom težko brez zvonjenja, so želeli brž sezidati nov stolp. Toda kako lotiti se ruševin, dokler je pol stolpa grozeče molelo v zrak? Mestni očetje z županom na čelu so ugibali, kaj bi. Sklenili so: ker se zvonik noče zvrniti sam od sebe, ga bo treba položiti. To je bilo lažje rečeno kakor storjeno. Kajti vsi mojstri, pomočniki in drugi, kar so jih pozvali, so se po vrsti branili nevarnega posla. Naposled so mestni svetovalci dejali županu: Ti si prvi po časti in oblasti, glej, da kmalu kaj ukreneš, sicer si izberemo novega župana.

Slabe volje je prišel župan domov. Iz kuhinje mu je stopila naproti žena, da ga pozdravi.

„Še ti se mi čmeri, še tega manjka“, se je zadril nad njo, ko jo je videl objokano.

Žena ga je prišla za roko, hoteč ga napotiti v kuhinjo: „Pridi, zlati možek, pogledj še ti, kaj se pravi čebulo rezati.“

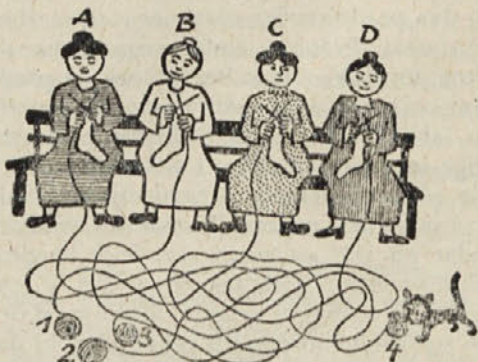
„Ni mi treba tvoje čebule, imam dovolj pokore,“ jo je zavrnil.

Odgovor je v ženi razburil radovednost, pa je v kratkem izvedela za možovo stisko. „Prava reč! je vzkliknila. „Čudim se, da nisi znal tako daleč misliti. Še sam si mi pravil, da vam sedi v ječi človek, ki ga čakajo vislice. Ta naj gre in prevrne stolp! Če odnese zdravo kožo, ne bodite z njim manj usmiljeni nego sam Bog — dajte mu živeti!“

Ta misel se je zdela županu imenitna. Ko je po kosilu jo je razodel sklicanim mestnim očetom, zamolčal je le, odkod jo ima. Dali so pripeljati obsojenca, in ko so mu povedali, za kaj se gre, jim je mož odgovoril, da hoče v božjem imenu poskusiti. In re. Še preden se je mračilo, je ležal ostanek zvonika na tleh, na smrt obsojeni grešnik pa si je bil priboril življenje in zlato svobodo. Župana so slavili meščani kot modrijana, ko se je javno mož kasneje v drugih zadevah bolj klavarno obnesel, se jim je zasvetilo, kar so njihove žene že davno vedele: da je županja brihtnejša od župana.“

Čebula je udarila županu v glavo in šele v njeni po solzah prečiščeni glavi se je mogla za hip ugreti misel, ki je svetu nekaj koristila.

ZA BISTRE GLAVE

Kateri končič volne spada k pravi ženi?

Rešitev: 1 K C, 2 K D, 3 K A, 4 K B.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ALBERTO MORAVIA:

Zdaj ni čas zato . . .

(Nadaljevanje)

Rihard je imel na sebi kratek vetrni jopič s četverkotnimi, rdečimi in črnimi vzorci, ki mu ni zakrival niti zadnjice; glava, katere rdeči lasje so bili na kratko ostrženi, podobno kot jih nosi filmski igralec Marlon Brando, je bila zagrnjena v kožuh. Postaven mladenič, če že hočete, v primeri z menoj, ki sem pač nekoliko bolj majhen; toda imel je ne ravno majhno napakico: njegova usta so bila podobna brezoblični špranji in pri govorjenju ti je obrizgal ves obraz s slino.

Vzel je v roko puško, pomaknil eno nogo naprej, pritisnil obraz k kopitu, oko je naperil na merilno muho; Jole, pridno dekle, ki pa ji prijajo močni moški, ga je občudovala, med tem ko je on streljal na medveda iz pločevine, ki se sprehaja po gozdu iz pločevine, ki ga zasleduje pes iz pločevine. Zadeval je vedno v črno, in to tako naglo, da se ubogi medved med enim in drugim zadetkom niti ni utegnil prekucniti, kot bi se moral. Dober strellec, ne oporekam, toda jaz sem imel nocoj drugačen opravke, kot da občudujem njegovo strelsko spretnost. Približal sem se in ves resen dejal Joli, ki sem jo potegnil za rokav: „Dober večer! Poslušaj, moram nekaj malega govoriti s teboj.“

V tem pa je Gigi porušil ves učinek moje resnosti, ko je med smehom začel vpiti: „Jole, ali ne poznaš Gigija. Dovolj, da ti ga predstavim?“

Ona se je obrnila, me premerila od vrha do tal, kot da me ne bi bila še nikdar videla in ne poznala, nato pa je spregovorila: „Ampak, Gigi, zdaj vendar ni čas zato,“ in z očmi je namignila na Amerikanca. Jaz sem pa vztrajal: „Moram govoriti s teboj!“ Vedel sem, da je to bil pravi čas, če ga ne bom izkoristil, se mi taka prilika ne bo nikoli več ponudila. Amerikanec, ki naju je moral slišati, se je sunkovito obrnil in dejal smeje: „Gigi, zdaj ni čas zato.“ Nato mi je prepustil puško: „Poskusi še ti, bomo videli.“

Kot da sem stroj, sem vzel puško in sprožil nekaj strelcev, ne da bi bil zadel medveda, kajti roke so se mi tresle od razburjenja. Zato sem vrgel puško na pregrado stojnice ter dejal odločno: „Skratka, moraš me poslušati, ker ti moram nekaj povedati! Pojdi, greva!“ in pograbil sem jo za roko. Nevljudno, z izrazom užaljene velike dame, je stopila nazaj in ponovila odrezavo: „Ali ti nisi me ne rekla, da sedaj ni čas zato.“ V tem sem slišal za menoj Paolina, ki se je smejal in ponavljal: „Gigi, zdaj ni čas zato!“

Skratka, vlekli so me za nos; obraz mi je potemnel od jeze, toda v tem trenutku se nisem mogel ločiti od Jole, zato sem se delal, kot da jo opazujem, kajti sedaj se je še ona spravila na streljanje. Niti enkrat ni zadela. Amerikanec je dobrodušno potegnil iz žepa vetrnega jopiča zavojček cigaret in

mi je ponudil: „Cigareto?“ Odklonil sem, rekoč: „Nisem prišel sem kadit, ampak govorit z gospodično.“ In on je odmigal s kazalcem: „Govoriti z gospodično? Zdaj ni čas zato?“

Medtem se je Jole naveličala streljanja na medveda in odšla k naslednji stojnici. Tam je bilo treba streljati na kroglico iz celoloida, ki se je lahko vrtinčila na vrhu vodnega curka. Začeli so znova streljati; tudi tukaj je Amerikanec s vsakim strelom zadel. V meni je vse vrelo, in ko se nisem več mogel obvladati, sem znova poskusil potegniti Jole za rokav in ji pri tem rekel polglasno: „Samo dve besedi in potem me ne boš nikdar več videla!“ Ona pa, — sedaj se je po vsem videzu že nalašč igrala z menoj — je skomignila z rameni in odgovorila: „Pozneje. Ali ne vidiš, da zdaj ni čas zato?“ Paolino je ujel te besede in zavpil na ves glas: „Gigi, zdaj ni čas zato!“

Prav takrat se je zgrnila okrog nas neka skupina poldoraslih podivjanih fantičev, ki prihajajo na Piazza Navona zato, da razgrajajo ter se delajo norca iz ljudi. Vpili in žvižgali so, da je šlo skozi ušesa. Čim so zaslišali ta Paolinov stavek, so na mah prenehali s svojim dosedanjim hrupom, sklenili so roke in zaplesali okrog nas ringarajo, tuleč iz polnih grl: „Gigi, zdaj ni čas zato!“ Se razume, da se je Paolino od smeha komaj držal pokonci! Tudi Amerikanec se je smejal; celo Jole, čeprav nasršena, ni mogla premagati nasmeha. Samo jaz sem z mračnim obrazom, resen, s prekrizanimi rokami, negibno čakal, da se hrup poleže. Ko se je Bogu dopadlo, so se končno fantalini postavili v vrsto eden za drugim in, držeč se z obema rokama za boke, so se potem med

Kako je bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Razni ljudje

Sedlar — modrijan

Svoj čas je hodil po naših krajih nek človek, ki so mu pravili „mož sedlar“, za hrbotom pa „kukovca“. Nihče ni vedel, kje mu je tekla zibelka in kako mu je pravzaprav ime. Vsi so pa vedeli, da je bil odslužen vojak in da mu je delo smrdelo. Znal pa je tako lepo in zanimivo pripovedovati razne doživljaje, da ga je staro in mlado rado poslušalo. Terice in predice so ga pogosto vabile na večerjo, da je skrbel za kratek čas, smeh in zabavo. „Kukavca“ se takih vabil seveda ni prav nič branil, saj je bilo ob takih prilikah vedno dovolj pijače in jedade, o katerih je trdil da „držita telo in dušo skupaj zastoj“; s tem je mislil, brez plačila.

Stekleni zvon

Šegav mož je bil tudi Komatarjev Jaka iz Tuc, ki si je izmišljeval take zgodbe, da

šest voznikov, delavcev pa okrog osemdeset. Z delom se začne že naslednji teden, do zime mora biti izpeljana vsaj ena cesta. Inženir bo poslal stroje, pri Ludviku se bo naselil polir, orodje pride z železnico, denar pa bodo izplačevali vsako soboto.

Podpisali so zapisnik in spravili akte. Ludvik je skočil v kuhinjo in ves razborit priganjal kuharice. Inženir je odšel z županom na vrt, da bi se malo shladil. Elza je pospravljala mizo in pogrinjala nov prt. Tolmač Bento je spravil pisarje iz sobe k točilnici, sam pa je pomagal Elzi, da je vse lepo uredila tako, kakor se spodobi za višjo gospodo.

Ujel je Elzo za roko in sladko zašepetal: „Gospodična, kako vam je ime?“

„Elza!“ je odgovorila vsa zaračeta.

„Lepo ime, sladko ime! Jaz imam rad taka imena, še rajši pa take gospodične!“

„Lepo vas prosim,“ se je navidezno otepal dekle. Objel jo je okrog pasu in ji gladil lase.

„Elza, midva se bova imenitno razumela, kaj ne?“

„Menda ja!“ je vzdihnila in se mu naslonila na rame. Zunaj se je zaslišalo hupanje. Otroci so se zbrali okrog avta in pritiskali ni hupo. Ludvik jih je napodil, da so se razkropili. Ko je pa izgubil v vežo, so spet pritekli k avtu in trobili.

glasnimi protesti vseh navzočih oddaljili še vedno pojoč: „Gigi, zdaj ni čas zato!“ Tedaj je Amerikanec pogledal na uro in rekel: „Pač pa je sedaj že čas, da nekaj pojemo. Pridita tudi vidva.“ Z nevoljo sem šel z njimi v bližnjo gostilno.

V pritličju ni bilo prostora; množica se je stiskala ob mizah, na katerih so bili krožniki in politrski poliči vina. Gostilničar nam je prišel nasproti in ko je opazil zadrego na naših obrazih, je rekel: „Imamo še eno dvoranico zgoraj, v prvem nadstropju. Je tam sedaj sicer kosilo društva tramvajarjev, pa vas to nič ne moti, ali ne?“ Paolino je izbruhnil v smeh: „Društveno kosilo tramvajarjev, na večer praznika Befane? Ne, zdaj pa ni čas zato!“ Gostilničar ga je ošinil s pisanim pogledom, nato pa je šel pred nami po stopnicah v gornje nadstropje. (Konec prih.)

se je vse smejalo. Tako je pripovedoval nekoč, da je bil v Celovcu. Pri „nunski cerkvi“, to je pri Elizabetinkah, so pripeljali nasproti na treh parizarjih (težki vozovi s širokimi platišči, s katerimi so nekdanje tovorili blago) tako velik zvon iz stekla, da je bila vsa cesta zadelana, pa čeprav tam meri celih osem metrov v širino. Zvon se je na obeh straneh skoraj dotikal hiš. Ko so se ljudje čudili, češ da je nemogoče, da bi tak velik zvon bil „glažovnost“, saj bi se razdrobil, če bi zvonili z njim. Jaka je odvrnil, da to ni nemogoče, ker je ta veliki zvon imel kebelj iz — slame.

Nekoč pa je šel z Žihpolj skozi Briezne (velik gozd med Golšovo in Radišami) proti domu. Na Žihpoljah se je bil predolgo zamudil, zato ga je v Brieznah pri „lintvernovi jami“ zalotil mrak. Pospešil je korak, da bi še pred trdo nočjo prišel iz gozdja. To-

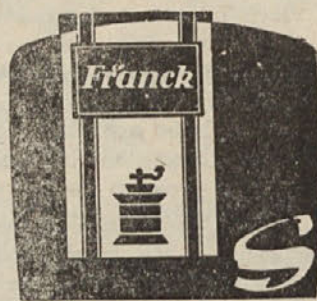
Z vrta sta prišla gospod inženir in župan. Oba sta se zasmejala, ko sta našla Berta in Elzo v objemu. „Smo že začeli graditi!“ je nagajivo dejal inženir.

Sedli so in južinali. Zunaj v veliki sobi so se zbrali vozniki. Tudi Peter je prišantal z njimi. Radovedno so vlekli na ušesa, da bi slišali, kaj se godi v gosposki sobi. Ugibali so to in ono in dregali v Ludvika, naj vendar pove, zakaj jih je poklical. Iz obraza so mu čitali, da se pripravljajo velike stvari.

Ludvik je tekal iz sobe v sobo in komaj je imel toliko časa, da se je ustavil pri voznikih.

„Pst!“ je miril. „Saj sem vedel, da se bo obrnilo. Bodite strpni, vse vam povem! Gospoda je prva!“ Čez dobre četrte ure so gosposke vstali. Ludvik je na stečaj odprl vrata, skozi katera so prišli gospod inženir z županom, pisar z aktovko in Berto z Elzo. Vozniki so vstali kakor pri vojaki. Pogled jim je obstal na inženirju, ki se jim je dobrohotno nasmehnil. Ludvik jih je peljal k avtu ter se z županom priklanjal, dokler ni šofer pognal. Otroci so se razkropili, delavci so zvedavo gledali za avtom, župan si je pogladil brke. Ludvik pa je dvignil roko in zaklical: „Ljudje! Cesto bodo gradili. Vsi pridete na delo. Kdor bo pri meni pil, ta bo delo dobil!“

(Dalje prihodnjič)

Seit 130 Jahren

Im Jahre 1827 hat Johann Heinrich Franck mit den Worten „erster Versuch der Fabrication von Caffeezusatz“ die Schöpfung der nach ihm benannten Marke festgehalten. Wer Tradition schätzt, weiß, daß Kaffee einen Zusatz benötigt und durch ihn an Farbe, Kraft und Aroma gewinnt.

1827-1957

als Kaffeewürze

da naenkrat je s tako silo zadel s prsi v vrv, da bi bil skoraj padel vznak. Vrv je bila debela kot mezinca in je bila napeta od borovca preko poti na smreko. Ko pa je bolje pogledal, spozna, da je le debela pajčevina. Ozre se na smreko in obide ga groza. Na vrhu smreke je sedel pajk, kakor jermas je bil velik njegov trup, noge so se pa stezale dva metra naokoli; imel je dve tako veliki očesi kot vol in požrešno je zrl nanj. V smrtnem strahu je Jaka planil v beg. Še dolgo časa je čul, kako so za njim pokale in se lomile veje pod težo požrešnega pajka, ki ga je hotel snesti za južino.

Neko soboto popoldne pride k njemu brat gospodar (Jaka je bil neoženjeni stric pri hiši) in mu naroči, da naj gre takoj orat, čeprav je bila navada, da se ob takem času ni oralo. Ko dospje Jaka z voli na njivo in z lesenim oralom ureže prvo brazdo, ga spreleti strah. Brazda je bila polna srebrnih žepnih ur, tako da skoraj ni imel kam stopiti. Ko pa na koncu obrne in ureže drugo brazdo, ga pa obide še hujša groza. Vsa brazda je bila polna kač, ki sta se jih tudi vola zbala. Na koncu brazde sta dvignila rep in zbežljala domov. Ko pa je tudi Jaka prišel domov in povedal bratu gospodarju, kaj se mu je zgodilo, je ta takoj odhitel na polje, da pobere srebrne ure. Toda ko je prišel do sveže izorane brazde, je v njej našel samo kamenje.

Pogačerna

Nekako v času od 1830 do 1900 je živela v Rutah neka krepka neomožena žena, ki je vsako nedeljo šla v Zrelec po pogačo. Pred mašo je prinesla k cerkvi velik koš pogače in ga postavila v farovž. Po maši je pa prva prihitala iz cerkve in se s svojim košom postavila na sedlišču pred cerkvijo. Staro in mlado se je zgrinjalo okrog nje in kupovalo pogačo. Zato so jo ljudje imenovali pogačerno. Prav tako tudi njeno nezakonsko hčer, ki je bila sicer šivilja.

Takrat je živel v Kozju kmet Janaš, ki je, bogve zakaj, dobil priimek „buternjak“. Morda zato, ker je stalno nosil maslo na trg v Celovec. Fantalini so se večkrat norca delali iz njega s pesmico: „Vsako peto jutro Janaš mede buter, v soboto ga proda, da v nedeljo za žganje ima“. Mož je bil strašansko jezen, če ga je kdo poklical s priimkom „buternjak“, a imel je čudno navado, da se ni spravil na tistega, ki mu je to besedo rekel, temveč je neusmiljeno oklofotal koga drugega, ki je pač takrat bil v njegovi bližini. Neko jutro vidi Metlicov Hanzej, kako se Janaš živahno pogovarja s svojim sosedom, premožnim in uglednim kmetom Petkom. Hitro stopi k pogačerni in kupi belo pogačo za dva krajcarja. Približa se obema kmetoma in pomoli pogačo Janašu pod nos, rekoč: „Oh kako bi tale pogača bila dobra, če bi bilo malo butra nanjo namazano!“ — V istem hipu Janaš primaže donečo zaušnico sosedu Petku in preden se je ta zavedal od presenečenja, jo je bil Metlicov Hanzej že popihal. Ljudje na sedlišču so pa udarili v gromki krohot.

Pozneje je tovoril pogačo k cerkvi nek Blažej. Imel je osla, ki ga je odslal in na posebno pripravljeno sedlo naložil dve do tri vreče pogač. Ko je mož ostarel, si je omislil voz na dve kolesi. Tako je osel deloma nosil, deloma pa vozil pogačo, zraven pa tudi povečini pijanega Blažeja. Prva svetovna vojna pa je pometla tudi s to navado. (Dalje)

F. GRIVŠKI: 9

Vozniki POVEST

Fanta sta tekla pod goro, dekleta so cvrle in Elza si je vsa rdeča in v zadregi popravljala lase in urejevala kratko obleko, da bi gostom ugajala na prvi pogled. Nategnila je svilene nogavice, vzela v roke velik krožnik stare salame in koketno stopala pred očetom, ki je nosil štefan kakor vojak bajonet.

Gospoda v sobi je bila v živahnem pomenku. Postrežljivi gospodar, dobro vino, dišeča gnjat in mladostna gospodična so gostom očividno ugajali. Inženir je ponudil Ludviku stolico, mladi tolmač pa je pomežiknil Elzi, da jo je spreletelo po vsem telesu.

Na mizi je rastla pred očmi nova cesta. Inženir je velel tretjemu došlecu, nervoznemu pisarju, naj sestavi zapisnik. Županu je bilo všeč, da je prisedel Ludvik. Prevzel mu je vsaj besedo, da je župan lahko nemo teno posegel v salamo. Obravnavali so točko za točko. Vse je šlo gladko, ker sta bila moža dobro poučena in gospod višji inženir zelo uvиден.

Prešli so v podrobnosti. Toliko in toliko kubičnih metrov kamenja, peska, najmanj

Generalni konzulat javlja

Generalni konzulat FLR Jugoslavije v Celovcu sporoča glede znižanja pristojbin za vizume sledeče:

Pristojbine za turistične vizume (za 30 dni) so znižane od 52.— šilingov na 26.— šilingov.

Izletni vizumi so razširjeni od dva na tri dni, pristojbina za to vrsto vizumov pa je znižana od 13.— na 7.— šilingov.

Mladini do 14 let se bo izstavljal vizum brezplačno, četudi bi imeli svoj potni list. Kar se tiče družinskih potnih listov je važno opozoriti na to, da se pri izstavljanju vizuma zaračuna samo enkratna pristojbina za vizum, ne glede na število v potni list vpisanih oseb.

Osnovna pristojbina za skupni vizum — Sammelvisum (za skupine 5 do 50 oseb) znaša 52.— šilingov; dodatna pristojbina pa je znižana za osebo od 13.— šilingov na 7.— šilingov.

SPOROČILO

Od jugoslovskega generalnega konzulata v Celovcu smo prejeli naslednjo tiskovno objavo:

Ker ob priložnosti mednarodnega mladinskega smučarskega srečanja na Koroškem avstrijski konzulat v Zagrebu jugoslovskega moštva ni izstavil viz, se je pojavilo zmotno naziranje, da so z jugoslovske strani nameravani recipročni ukrepi napram avstrijskim športnikom.

Generalni konzulat FLR Jugoslavije v Celovcu sporoča, da se takšne govornice ne skladajo z resnico. Nasprotno je predvideno, da bodo avstrijskim udeležencem mednarodnih smučarskih skokov v Planici vize izstavljene brezplačno. Za druge športne prireditve se bodo vize izstavljale tudi v nadalje pod običajnimi pogoji v najkrajšem času.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 17. 2.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 18. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Za našo vas: B. Singer: Nekaj preudarkov za letošnji proizvodnji načrt. 18.45 Umetne pesmi poje Sonja Draksler. — TORKO, 19. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Torkovo kulturno pismo. — Zdravniški vedež: Gripa (II.). — SREDA, 20. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev: Sodelujejo moški oktet iz Št. Vida v Podjuni, mešani sekstet iz Kotmare vesi in Dravski trio. 18.45 Okno v svet. — ČETRTEK, 14.00 Poročila, objave. — Na zapečku: Z mikrofonom R. C. pri Kvančniku. — PETEK, 22. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Trdi orchi. Oddaja ugank za staro in mlado. 18.45 Za uho in peto. — SOBOTA, 23. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Našim naročnikom

Zaradi ponovnega zvišanja tiskarskih stroškov in cene papirja tekoma zadnjih dveh let smo tudi mi primorani dosedanjo naročnino primerno zvišati. Saj so to storili tudi nemški listi, ki se vzdržujejo z naročnino. Ni nam bilo ljubo to storiti, ker vemo, da bo marsikaterega naročnika to zadelo. Vendar, mi hočemo ohraniti naš list in zato prosimo vse naročnike in bralce za blagohotno razumevanje.

Kdor je do danes že plačal naročnino za leto 1957, tega bomo priznali, da je za določeno dobo plačal list in ga ne bomo terjali za razliko.

Nova naročnina za leto 1957 znaša za tuzemstvo:

letno 60.— šil., polletno 30.— šil., četrtletno 15.— šil. in mesečno 5.— šil. Cena posamezni številki bo od 1. 2. 1957 dalje 1.50 šil. Zato svetujemo tistim, ki so doslej kupovali posamezne številke, da se vsaj mesečno naročijo, bodisi naravnost pri upravi v Celovcu, ali pri dosedanjem trafikantu.

Cena za inozemstvo letno je 5.— US dolarjev ali pa protivrednost v šilingih.

UPRAVA

ZANIMIVE ŠTEVILKE O ITALIJAN-SKEM PREBIVALSTVU

Italija šteje vsega skupaj 9 milijonov 300 tisoč družin. Od teh jih je brez otrok kar poldrugi milijon. Če bi bile vse družine take, bi Italijani v 50 letih zginili z obličja zemlje. Ravno tako bi izumrli, če bi imela vsaka družina le enega otroka: takih družin je 1 milijon 800 tisoč. Slabo je tudi, ako imajo rodbine samo po 2 otroka, kajti taki narodi se ne množijo več in obtiče, kjer so. Takih družin je v Italiji že 1 milijon 900 tisoč. Več kot 4 otroke ima v državi le še poldrugi milijon rodbin in te rešujejo italijanski narod od propadanja.

Če upoštevamo še, da živi v državi nad 1 milijon neoženjenih fantov, se ne smemo čuditi, da se nekoč tako plodovito italijansko ljudstvo več ne množi in da danes zaozstaja že za Francozi.

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBŠČINE
dobite najugodnejše pri

**HANS
WERNIG**

Celovec, Paulitschgasse (Prosenhof)

POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanih, mirte, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini „PRINZESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34.

J Črke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrengasse 14

Enoosni priklopniki, osi za priklopnike, platišča, vzmeti in obroče dobavlja rabljene in poceni AUTOVERWERTUNG FRANZ RUMWOLF, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

VOLNA IN LODEN

skoraj za polovično ceno le še par dni pri SÄTTLER, CELOVEC-KLAGENFURT, Heuplatz.

Oglašuj

v našem listu!

Delnice in delniške družbe

(Nadaljevanje s 5. strani)

To bi se zgodilo v primeru, da bi predstojništvo z odobritvijo nadzornega sveta predložilo glavni skupščini razdelitev čistega dobička v obliki dividend med delničarje, skupščina bi pa sklenila, da se čisti dobiček porabi za druge namene, recimo, da se ga prepiše na garancijski sklad podjetja. Zakon o delnicah tudi v gotovih primerih štiti manjšino pred preglasovanjem večine. Tako lahko manjšina, ki razpolaga samo z eno četrtino kapitala, prepreči sklep o povečanju osnovne glavnice družbe. Delničarji, ki razpolagajo z več kot 5 odstotki glavnice, morejo zahtevati sklicanje izredne skupščine, na kateri morejo potem iznesti svoje pritožbe. Delničarji, ki posedujejo eno desetino delniškega kapitala morejo zahtevati vsak čas preko sodišča postavitev preglednikov družbenega poslovanja za dobo dveh let nazaj.

Dividende se izplačujejo v sorazmerju imenske vrednosti delnice, ki je na njej zapisana. Delnic je več vrst in so z njimi zvezane različne pravice, posebno pri razdelitvi dobička in družbenega premoženja. Običajno imenujemo prednostne delnice tiste, ki imajo pri razdelitvi dobička prednost. So to po navadi delnice, ki so bile izdane pri ustanovitvi podjetja, ki se je pozneje lepo razvilo. Obstoje pa tudi delnice brez glasovalne pravice, ki pa imajo gotove prednosti pri razdelitvi dobička. To pot so ubrali pri izdaji „ljudskih delnic“ za podpravljenje banke, kjer je tem delnicam zagotovljena stalna obrestna mera 6%, a v primeru razdelitve dobička še dividenda. Kljub temu da posestniki „ljudskih akcijskih“ nimajo glasovalne pravice, pa smejo prisostvovati glavni skupščini.

V Avstriji prevladujejo delnice, na katerih ime lastnika ni naznačeno, so zato anonimne. Po nekaterih državah pa imajo „imenske delnice“, na katerih je ime vsakokratnega lastnika zapisano, obenem pa za beleženo v posebnem registru.

Ena izmed najvažnejših pravic delničarja je prednost pri izdaji novih delnic družbe, ki jih dobi v sorazmerju svojega starega deleža. Omeniti je treba še, da imajo delnice dobrih družb na tržišču večjo vrednost kot je na njih zapisana, ker pač nudijo varnost za naloženi denar obenem pa visoke dividende presegajo običajno obrestno mero pri denarnih naložbah.

ZANIMIVOSTI

SE NEKAJ O SELIVKAH

Ptiči selivci drže pri svojih selitvah trden višinski rekord. Piloti so s preciznimi aparati izmerili, da na primer žerjavi lete nad rokavskim kanalom stalno v višini 4.300 metrov, kadar se vračajo iz Afrike na gnezditve v Švedsko, Finsko in severno Rusijo. Devetdeset kilometrov je dolga pot, ki jo prelete ptiči selivci teh krajev vsako leto dvakrat, spomladi in v jeseni.

Glede štorkele so ornitološke postaje ugotovile, da so si ti veliki ptiči določili natančno mejo. Kar jih živi zahodno od reke Vezere, letijo na jug čez Francijo, Španijo in Gibraltar, vse štorkele pa, ki gnezde vzhodno od reke Vezere, čez Balkan, Turčijo, Izrael in Sueški kanal in po reki Nil v Južno Afriko.

ATOM V BOJU PROTI LUBADARJU

Skupina angleških atomskih strokovnjakov v Harvellu preučuje možnost uporabe atoma v boju proti lubadarju, ki letno povzroča veliko škodo v svetu. Ugotovili so že, da mala količina radioaktivnega kobalta že uniči črva.

NERODNA OZNAKA...

Pred nekaj meseci so v Nemčiji izdali nove evidenčne tablice za motorna vozila. Prva črka na spoznavni tablici odgovarja začetni črki mesta, kjer je vozilo pripravljeno, medtem ko druga označuje tisočice. V Wuppertalu je bila na vrsti črka C za določanje tisočic in tako je nastal spoznavni znak „WC“. Posledica tega je bila, da so vse prijave za oštevilčenje motornih vozil umaknili, ker noče nihče voziti z „WC“ na svojem vozilu.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 Š (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

KAMMERLICHTSPIELE

Do 8. II. Pustni film „Rose-Marie“
Od 8. II. naprej CinemaScope 55
„Der König und ich“

STADTTHEATER

15. — 18. II.: CinemaScope barvni film „Der Mann ohne Furcht“ (ni za mladino).
19. — 21. II.: „Roman einer Tänzerin“.

PRECHTL

15. — 18. II.: „Die Försterliesel“
19. — 21. II.: „Topeka“ (ni za mladino).

VOLKSKINO

15. do 19. II.: „Die schönste Frau der Welt“ (v glavni vlogi Gina Lollobrigida)

20. — 21. II.: „Verdammt in alle Ewigkeit“ (ni za mladino).

WULFENIA

15. — 18. II.: Smešni barvni film „Meine Tante — deine Tante“ (ni za mladino).

19. — 21. II.: „Geheime Fracht“, CinemaScope barvni film (ni za mladino).

PLIBERK

16. — 17. II.: „Meine Kinder und ich“.

19. — 20. II.: „Der falsche Adam“ (za mladino prepovedano).

Beli tedni

do 16. februarja 1957

Najboljši izdelki Theresienthaler-fkalcnic in

predilnic A. G. po izjemno nizkih cenah

samo v Teppichhaus

RADLMAYR
BELJAK - VILLACH - POSTGASSE